

บทที่ 2

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ

บทที่ 2

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ

2.1 สิทธิและโอกาสทางการศึกษาของเด็กพิเศษ

สิทธิและโอกาสทางการศึกษาของเด็กพิเศษ เป็นสิ่งที่บุคคลและส่วนงานที่เกี่ยวข้องต้องช่วยกันให้โอกาสแก่เด็กพิเศษ ให้มีสิทธิทางการศึกษาเทียบเท่ากับเด็กปกติ แต่ที่ผ่านมากการเรียกร้องสิทธิทางการศึกษาของบุคคลพิการในประเทศไทยยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร บุคคลที่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือให้บริการแก่บุคคลพิการควรตระหนักถึงความสามารถของพวกเขามีอยู่ และปรารถนาให้นำความสามารถนั้นมาจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและให้ได้ประโยชน์สูงสุด และพึงระลึกไว้เสมอว่า บุคคลพิการส่วนใหญ่จะมีความสามารถ และมีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือตนเอง ต้องจัดการศึกษาและประกอบอาชีพตามความถนัดของตนเพื่อไม่ต้องเป็นภาระต่อผู้อื่นและสังคม

บุคคลพิการส่วนใหญ่ไม่ได้เรียกร้องสิทธิที่ตนควรได้รับตามสิทธิมนุษยชน มีแต่ผู้คนรอบข้าง เช่น พ่อ แม่ ผู้ปกครอง นักสังคมสงเคราะห์ และนักการศึกษาช่วยเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ให้แทน

การเรียกร้องสิทธิมนุษยชนและความเสมอภาคทางการศึกษา ของเด็กพิเศษในประเทศไทยสมัยก่อนมีน้อยมาก ก่อนปี พ.ศ.2470 ได้มีการยกเว้นหรือให้สิทธิบางอย่างแก่เด็กพิการ คือเด็กไม่ต้องเข้าเรียนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2478 ช้อยกเว้นดังกล่าวทำให้เด็กพิการไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาและไม่มีโอกาสได้เรียนวิชาชีพที่จะใช้ในการประกอบอาชีพ เป็นเหตุให้คนพิการส่วนใหญ่ต้องเป็นภาระของญาติพี่น้องและสังคม

ปี พ.ศ.2470 การเรียกร้องสิทธิมนุษยชนและสิทธิความเสมอภาค ทางการศึกษาของเด็กพิการได้เริ่มขึ้นโดยพ่อแม่ และผู้ปกครองของเด็กพิการได้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากคนพิการต่างชาติ นักสังคมสงเคราะห์ และนักการศึกษา

ให้เด็กพิการที่อยู่ในความดูแลได้เรียนรู้โดยการจัดการสอนเป็นรายบุคคลหรือเป็นรายกลุ่ม โดยเริ่มจากเด็กตาบอด ปรากฏว่าผลการเรียนของเด็กพิการกลุ่มดังกล่าว อยู่ในเกณฑ์ กอองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ดำเนินการกำหนดขอบข่ายงานในการจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนเฉพาะเด็กพิการแต่ละประเภท โดยรัฐบาลให้งบประมาณ สำหรับโรงเรียนเอกชนที่จัดตั้งขึ้นโดยมูลนิธิต่าง ๆ ที่อุปถัมภ์เด็กพิการ รัฐบาลได้ใช้งบประมาณหมวดค่าครุภัณฑ์ หมวดเงินเดือน ค่าใช้สอยและอื่น ๆ ให้การสนับสนุนในเรื่องการเลี้ยงดูให้ที่อยู่อาศัย และให้โอกาสได้เรียนหนังสือ ณ สถานที่ที่มูลนิธิจัดตั้งเป็นโรงเรียน เช่น โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ ของมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ โรงเรียนปัญญาวิศิกร ของมูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อน ในพระบรมราชินูปถัมภ์ เป็นต้น

ระหว่างปี พ.ศ. 2526-2530 สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย ได้เรียกร้องสิทธิเพื่อบุคคลพิการมากขึ้น ปี พ.ศ. 2530 ได้มีการจัดอภิปรายเพื่อเรียกร้องให้มีการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองและรับรองสิทธิของบุคคลพิการหลายครั้ง และได้จัดการประชุมที่โรงแรมดุสิตธานี ในหัวข้อเรื่อง "สิทธิของคนพิการในประเทศไทย" ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นให้สังคมไทยเห็นความสำคัญของบุคคลพิการ ผู้แทนของบุคคลพิการประเภทต่าง ๆ ได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างหลากหลาย ส่วนใหญ่ต้องการให้รัฐบาลให้ความช่วยเหลือตั้งแต่การฟื้นฟู การให้การศึกษาก็จะสามารถประกอบอาชีพได้ เพื่อไม่ต้องเป็นภาระต่อผู้อื่น

จากการเรียกร้องสิทธิความเสมอภาคทางการศึกษาของบุคคลพิการ ทำให้เด็กพิการที่มีอายุอยู่ในวัยเรียนตามเกณฑ์การศึกษากาบังคับมีโอกาสดำเนินการเรียน เช่นเดียวกับเด็กปกติ

ปี พ.ศ. 2520 ได้มีการกำหนดแนวนโยบายและการจัดการศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติ มีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะเด็กพิการบางประเภท หรือจัดทำแผนการสอนตามวัตถุประสงค์และหลักการของหลักสูตรสำหรับเด็กปกติให้สอดคล้องกับความสามารถและความถนัดของเด็กพิการ ให้เด็กพิการได้เรียนรู้และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้

ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2520 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2535
หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 และ พ.ศ.2523 ได้กล่าวถึงโอกาสของบุคคล
พิการในการศึกษาระดับประถมศึกษาดังนี้

1) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2520

หมวด 2 แนวนโยบายการศึกษาของรัฐ

ข้อ 15 กล่าวว่า "รัฐพึงจัดและสนับสนุนผู้ยากไร้ ผู้มีความผิดปกติ
ทางร่างกายและจิตใจ หรือสังคม และผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ให้ได้รับการศึกษา
โดยทั่วถึงกัน"

หมวด 3 ระบบการศึกษา

ข้อ 34 กล่าวว่า "การจัดการศึกษาแต่ละระดับอาจจัดในลักษณะ
และประเภทต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับความต้องการอันจำเป็นของสังคมไทย"

การศึกษาดังกล่าวได้แก่ การฝึกหัดครู การอาชีวศึกษา การศึกษา
วิชาอาชีพพิเศษ การศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาสงเคราะห์และการศึกษาพิเศษ
 เป็นต้น

ข้อ 38 กล่าวว่า "การศึกษาพิเศษเป็นการศึกษาที่จัดให้แก่บุคคลที่มี
ลักษณะพิเศษหรือผิดปกติทางร่างกาย สติปัญญาหรือจิตใจอาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะ
หรือจัดในโรงเรียนธรรมดาที่ได้ตามความเหมาะสม"

2) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2535

หมวด 2 ระบบการศึกษา

ข้อ 4(4.5) กล่าวว่า การศึกษาพิเศษเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียน
ที่มีความบกพร่องทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ ได้เรียนรู้อย่างเหมาะสมถึงสภาพ
ร่างกาย จิตใจและความสามารถ และเป็นการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสา-
มารถพิเศษ หรือมีปัญหาเลิศได้พัฒนาความถนัดและอัจฉริยภาพของตนได้อย่างเต็มที่
การจัดการศึกษาพิเศษนี้อาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะ หรือจัดในสถานศึกษาปกติตั้ง
แต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา

หมวด 3 แนวนโยบายการศึกษา

ข้อ 15 กล่าวถึงการศึกษาพิเศษว่า รัฐสนับสนุนการขยายบริการ การศึกษาให้แก่ผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม และผู้ที่มีความบกพร่องทางกาย สติปัญญา จิตใจ และอารมณ์ ให้กว้างขวางและทั่วถึงโดยเร็ว

3) หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษาแก่เด็กปกติและเด็กพิการในลักษณะเดียวกัน ความพิการและความบกพร่องของเด็กอาจเป็นอุปสรรคในการ เรียนรู้และการปฏิบัติกิจกรรม ทำให้เกิดความยากลำบากแก่ครูผู้สอน แต่เด็ก พิการส่วนใหญ่จะสูญเสียความสามารถเพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น เด็กพิการบางคน มีสติปัญญาดีนอกที่จะเรียนรู้ได้เหมือนเด็กปกติ ทั้งนี้ต้องได้รับความร่วมมือและประสาน งานกับแพทย์ในการช่วยฟื้นฟูสมรรถภาพให้เด็กระหว่างวัยเรียน เช่น จัดให้มีเครื่อง ช่วยลดอุปสรรคในการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เด็กที่สูญเสียการได้ยินใช้ เครื่องช่วยฟังก็ จะช่วยให้เด็กสามารถเล่าเรียนได้ดีขึ้น นอกจากนี้ผู้ที่อยู่รอบข้างและครูต้องช่วยให้ กำลังใจแก่พวกเขา โดยเฉพาะครูผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้เด็กพิการได้ร่วมกิจกรรม ทั้งภาควิชาการและวิชาชีพร่วมกับเด็กปกติด้วย

4) พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523

มาตราที่ 8 แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523 เปิดโอกาส ให้เด็กพิการเข้ารับการศึกษาเมื่ออายุถึงวัยเข้าเรียนตามเกณฑ์แห่งพระราชบัญญัติ

"มาตราที่ 8 เมื่อผู้ปกครองร้องขอคณะกรรมการประถมศึกษาอำเภอ และคณะกรรมการการประถมศึกษากิ่งอำเภอ มีอำนาจยกเว้นให้เด็กซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้ไม่ต้องเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาได้"

(1) มีความบกพร่องในทางร่างกายหรือจิตใจ

พ่อแม่หรือผู้ปกครองของเด็กพิการต้องพิจารณาให้รอบคอบก่อน ที่จะยกเว้นไม่ให้เด็กพิการที่อยู่ในความปกครองของตนต้องไปเข้าเรียน

โรงเรียนที่สอนเด็กเฉพาะประเภทพิการ ไม่มีปัญหาหรือความ จำเป็นที่จะเตรียมการรับเด็กพิการเข้าเรียน แต่ถ้าเป็นโรงเรียนที่สอนเด็กปกติและ

มีเด็กพิการมาสมัครเข้าเรียนตามสิทธิ ผู้บริหารและครูผู้ช่วยตลอดจนครูบางคนจะต้องจัดเตรียมในการรับเด็กพิการเข้าเรียนร่วมไว้ก่อนที่เด็กจะมาเข้าเรียน การเตรียมการจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ให้ครูผู้สอนประจำชั้นที่เด็กพิการจะเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ มีส่วนร่วมในการร่างโครงการและเตรียมแผนการสอนร่วมกับผู้ช่วยฝ่ายวิชาการและครูที่สอนวิชาพิเศษหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ได้เด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติได้เป็นบางกิจกรรม หรือเรียนร่วมได้ทุกกิจกรรม

2. จัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้สอนใช้หรือเพื่อให้เด็กพิการได้ใช้ เรียนใช้ปฏิบัติได้สะดวก สามารถเรียนได้ด้วยความเข้าใจไปพร้อมกับเด็กปกติได้ เช่น เด็กตาบอด จะต้องจัดเตรียมหนังสือเรียนที่มีภาพแสดง ความหมายของคำต่าง ๆ ในบทเรียนภาษาไทยด้วยอักษรเบรลล์ มีภาพนูนที่เด็กตาบอดจะอ่านหรือเข้าใจรูปร่าง โดยการใช่มือสัมผัสได้ โดยใช้เครื่องอัดสำเนาพิเศษ ในการทำหนังสือที่อัดภาพและคำต่าง ๆ ประกอบภาพสำหรับคนตาบอดโดยเฉพาะซึ่ง เรียกว่าเครื่องเทอร์มาฟอร์ม (Thermaform)

3. จัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ที่จะอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวันในห้องเรียนกับเพื่อนนักเรียนปกติได้ เช่น เด็กขาพิการใช้ไม้ค้ำยัน ใช้เก้าอี้ล้อเลื่อน จะต้องมีความสะดวกในการใช้ห้องส้วม ใช้ก๊อกน้ำ หรือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงการเตรียมที่สิ้นเปลืองงบประมาณน้อยที่สุด ไม่ทำให้เป็นผลกระทบที่แสดงว่าการรับเด็กพิการเข้าเรียนร่วมแล้วจะต้องสิ้นเปลืองงบประมาณ โรงเรียนต้องเรียกร้องขอในสิ่งที่ทางรัฐอาจจัดสรรให้ไม่ได้ พยายามทำให้เด็กพิการเหล่านี้เป็นเด็กที่ถูกมองว่าเป็นตัวเพิ่มภาระ เป็นส่วนเกินที่ไม่จำเป็นต้องการของเพื่อนครู โรงเรียนและรัฐ

4. ทำให้นักเรียนปกติและผู้ปกครองของนักเรียนปกติเข้าใจ และยอมรับเด็กพิการในการเข้าเรียนร่วม ไม่รังเกียจหรือไม่คบหาเด็กพิการ เช่นเดียวกับเด็กอื่น ๆ และจะต้องรู้วิธีการช่วยเหลือเด็กพิการอย่างถูกวิธี เพื่อช่วยให้เด็กพิการสามารถเรียนได้อย่างเป็นสุขทั้งกายและใจ ตลอดจนได้รับการช่วยเหลือ

ตามโอกาสอันควร เพื่อให้เรียนรู้และได้ผลการเรียนตามจุดประสงค์ของการเรียน ได้ด้วยดี มีประสิทธิภาพตามขีดความสามารถที่เด็กพิการเหล่านั้นจะสามารถทำได้ ไม่ทำให้เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจและพอใจในการเรียน จนพ่อแม่ผู้ปกครองต้องมาขอ ลาเด็กพิการออกไป เป็นเหตุให้เพิ่มผลเมืองพิการที่ขาดการศึกษา

5. จัดหาวิทยากร แหล่งความรู้ สื่อที่เป็นเอกสาร สไลด์ ภาพยนตร์ วีดีโอเทป เพื่อเพิ่มความรู้ ความเข้าใจ วิธีสอน และความเข้าใจในหลัก จิตวิทยาพัฒนาการของเด็กพิการ เพื่อนำไปใช้ในการสอนได้ทั้งเด็กปกติและเด็กพิการ เรียนร่วมกันได้ด้วยดี

(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2531: น.565-566)

2.2 รูปแบบและการจัดโรงเรียนเพื่อเด็กพิเศษ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2520 หมวด 3 ข้อ 38 กล่าวว่า

"การศึกษาพิเศษเป็นการศึกษาที่จัดให้แก่บุคคลพิการที่มีลักษณะพิเศษหรือ ผิดปกติทางร่างกาย สติปัญญา หรือจิตใจ อาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะหรือจัดใน โรงเรียนธรรมดาก็ได้ ตามความเหมาะสม" ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2535 หมวด 2 ข้อ 4(4.5) กล่าวถึงการจัดการศึกษาพิเศษว่า "อาจจัดเป็นสถานศึกษา เฉพาะหรือจัดในสถานศึกษาปกติตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา" และกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการโดยกองการศึกษาพิเศษ จัดโรงเรียน สำหรับบุคคลพิการในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา 2 รูปแบบดังนี้

รูปแบบที่ 1 จัดเป็นโรงเรียนประจำเฉพาะประเภทความพิการ

โรงเรียนประจำเฉพาะประเภทความพิการ เช่น โรงเรียนสอน เด็กตาบอด หูหนวก ปัญญาอ่อน โดยสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยม ศึกษา บางโรงเรียนสอนวิชาชีพ (วช. 1-2) แก่นักเรียนที่จบระดับมัธยมศึกษาตอน ต้น เช่น โรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆ สอนวิชาคหกรรม โรงเรียนเศรษฐเสถียร สอนวิชาศิลปปฏิบัติ เป็นต้น

รูปแบบที่ 2 จัดเรียนร่วมในโรงเรียนที่สอนเด็กปกติ มี 3 วิธีคือ

1) จัดเป็นชั้นเรียนพิเศษ มีลักษณะดังนี้

- แยกห้องเรียนพิเศษเฉพาะเด็กพิการในโรงเรียนที่สอนเด็กปกติ
- เด็กพิการต้องเดินทางไป-กลับระหว่างบ้านและโรงเรียนเองหรือมีผู้ปกครองรับ-ส่ง
- มีการสอนในระดับอนุบาลและประถมศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนลักษณะดังกล่าว เช่น โรงเรียนพญาไท สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และโรงเรียนนิบูล-ประชาสรรค์ สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา จัดชั้นเรียนพิเศษสำหรับเด็กปัญญาอ่อนและเด็กหูตึง โรงเรียนแสงศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จัดชั้นเรียนพิเศษสำหรับเด็กหูตึง โรงเรียนวัดทัศนารุณสุนทรภิการาม สังกัดกรุงเทพมหานคร จัดชั้นเรียนพิเศษสำหรับเด็กปัญญาอ่อน

การจัดให้เด็กพิการเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนที่สอนเด็กปกติแบบนี้จะต้องแยกห้องเรียนสำหรับเด็กพิการแต่ละประเภท ไม่ควรจัดให้เด็กพิการเรียนร่วมในโรงเรียนที่สอนเด็กปกติเกินสองประเภท เพราะอาจทำให้โรงเรียนมีความยุ่งยากในการบริหารงานด้านวิชาการได้

2) จัดให้เรียนร่วมกับเด็กปกติเป็นบางวิชาและบางเวลา

วิชาที่จัดให้เรียนร่วมกับเด็กปกติได้แก่ วิชาพลศึกษา ศึกษาศิลปะปฏิบัติ หรือการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เด็กพิการได้ทักษะต่าง ๆ เช่นเดียวกับเด็กปกติ และเปิดโอกาสให้เด็กพิการได้อยู่ร่วมกับเด็กปกติ ทั้งนี้ต้องมีห้องพิเศษเช่นเดียวกับวิธีที่ 1 โดยมีครูผู้สอนเด็กพิการช่วยควบคุม ดูแล หรือแนะนำ ในขณะที่เรียนรวมเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคลตามความจำเป็นและตามความเหมาะสม

3) จัดให้เรียนร่วมในห้องเรียนเดียวกับเด็กปกติ

จัดให้เด็กที่มีความพิการเพียงประเภทเดียว เข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยเรียนไปพร้อม ๆ กับเด็กปกติ และจัดสื่อการเรียนการสอนเป็นพิเศษ

ตามความเหมาะสม เช่น เด็กตาบอด ไม่สามารถเห็นภาพบนกระดานหรือภาพที่ครูให้ดู ต้องหาของจริงของจำลองให้เด็กใช้มือลูบคลำเพื่อเรียนรู้และเข้าใจ การจัดให้เด็กฝึกการเรียนรู้ร่วมกับเด็กปกติไม่ควรให้เกินชั้นละ 5 คน

การจัดการเรียนการสอนตามวิธีการดังกล่าว บางวิชาเด็กพิการอาจไม่เข้าใจหรือฟังไม่ทัน ครูควรจัดให้มีการสอนซ่อมเสริมทบทวนความรู้และช่วยแนะนำการทำแบบฝึกหัดหรือการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เป็นรายตัว

การจัดให้เด็กพิการเรียนรู้ร่วมกับเด็กปกติเป็นบางวิชาและบางเวลา และการจัดให้เรียนรู้ในห้องเรียนเดียวกับเด็กปกติ โรงเรียนควรจัดชั้นพิเศษให้เด็กพิการเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมก่อน เมื่อเด็กเรียนไปในระยะเวลาที่เหมาะสมและตามความสามารถของเด็ก โรงเรียนต้องจัดการทดสอบเพื่อคัดแยกเด็กพิการว่าเด็กคนใดควรเรียนโดยวิธีที่ 2 หรือวิธีที่ 3 โดยพิจารณาจากสติปัญญาความสามารถในการเรียน การปฏิบัติงาน และการอยู่ร่วมกับเด็กปกติ เช่น เด็กหูหนวกที่ปัญญาดีบางคน อาจจัดให้เรียนรู้ร่วมกับเด็กปกติในวิชาวาดเขียน พลศึกษา แกะสลัก ตัดเย็บ เสื้อผ้า ช่างไม้ หรือจัดทำอาหาร เด็กตาบอดที่ปัญญาดี จัดให้เรียนรู้ร่วมกับเด็กปกติในวิชาขับร้องและพลศึกษา เป็นต้น

การจัดให้เด็กพิการเรียนรู้ร่วมในห้องเรียนเดียวกับเด็กปกติตามวิธีที่ 3 ต้องพิจารณาความพร้อมของเด็กดังนี้

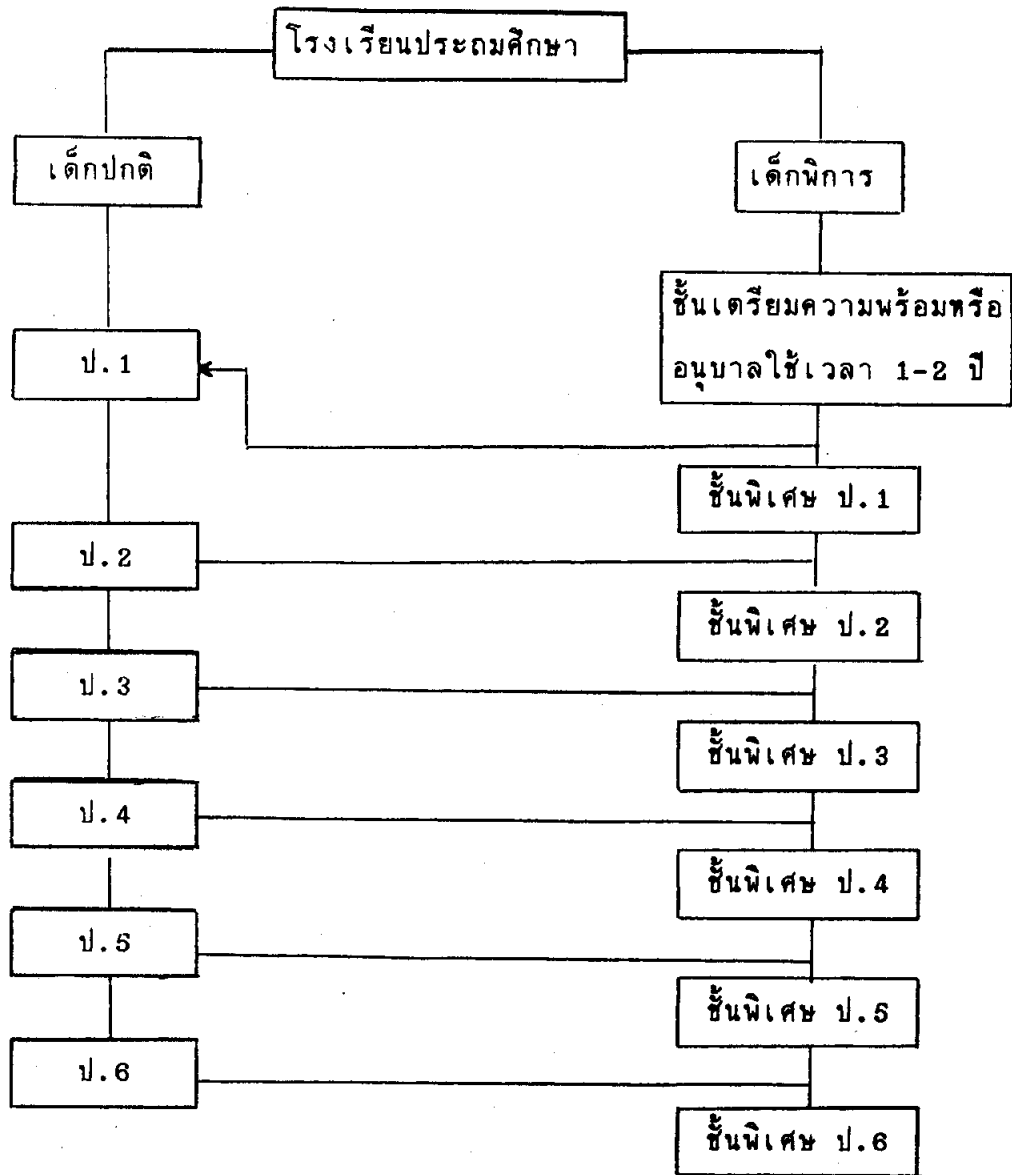
1. เด็กสามารถผ่านการวัดผลโดยการทดสอบจุดประสงค์ต่าง ๆ ของการเรียนรู้ ในระดับชั้นเดียวกับเด็กปกติ ทั้งนี้ควรให้ครูที่สอนเด็กปกติเป็นผู้วัดและประเมินผลเด็กเอง เพื่อจะได้ทราบถึงความสามารถที่แท้จริงของเด็กตลอดจนข้อบกพร่องต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลดีต่อเด็กและครูผู้สอนที่จะจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กได้อย่างเหมาะสม

2. ควรจัดให้เด็กพิการได้เรียนรู้ร่วมกับเด็กปกติ เมื่อเด็กมีความพร้อมในด้านจิตใจที่จะเข้าไปเรียนรู้ร่วมกับเด็กปกติ โดยจัดให้เรียนรู้ร่วมกับเด็กปกติในบางวิชา และบางเวลาก่อน เมื่อเด็กพิการมีความพร้อมจึงพิจารณาแยกเด็กให้เรียนรู้ในห้องเดียวกับเด็กปกติโดยเรียนไปพร้อม ๆ กัน

3. ครูประจำชั้นเด็กปกติที่จะรับเด็กพิการให้เรียนร่วมกับเด็กปกติตลอดเวลา เราต้องยอมรับและเข้าใจว่าการให้โอกาสเด็กพิการได้เรียนร่วมกับเด็กปกติจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งเด็กพิการและเด็กปกติ โดยครูคอยดูแลเอาใจใส่อย่างจริงจัง ให้ความช่วยเหลือแนะนำให้เด็กพิการสามารถก้าวไปในทิศทางแห่งการเรียนรู้ได้เช่นเดียวกับเด็กปกติ

4. ครูพิเศษทำหน้าที่สอนวิชาหรือกิจกรรมต่าง ๆ ต้องยอมรับและเข้าใจเด็กพิการเช่นเดียวกับครูประจำชั้น

การจัดเด็กพิการให้เข้าเรียนในชั้นเรียนตามที่กล่าวข้างต้น จะมีเด็กพิการที่เรียนในวิธีที่ 1 แต่ไม่สามารถจัดให้เรียนวิธีที่ 2 และ 3 ได้ กรณีเช่นนี้ต้องให้เด็กเรียนในวิธีที่ 1 จนจบระยะเวลาของการศึกษาโดยคำนึงถึงอายุครบตามเกณฑ์ของพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523

การจัดเด็กพิการให้เข้าเรียนร่วมในโรงเรียนที่สอนเด็กปกติระดับประถมศึกษา

การคัดเลือกให้เด็กพิการเข้าเรียนร่วมในระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีที่ 3 เด็กพิการที่มีความพร้อมที่จะเรียนร่วมกับเด็กปกติตลอดเวลาไม่น้อยกว่าเพียงแห่งละ 1-3 คน และอยู่ต่างระดับชั้นกัน มีโรงเรียนที่จัดให้เด็กพิการทางหูได้เรียนร่วมโดยจัดเป็นชั้นพิเศษให้ แต่บางวิชาพิเศษ เช่น วิชาคหกรรม ศิลปประดิษฐ์ ช่างไม้และพลานามัย เด็กพิการทางหูจะได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ โรงเรียนดังกล่าวคือ

โรงเรียนนิบูลประชาสรรค์ สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา เป็นโรงเรียนประเภทศึกษาสงเคราะห์สำหรับเด็กยากจนในแหล่งชุมชนแออัด

ส่วนงานที่มีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือในการจัดการศึกษาให้แก่บุคคลพิการในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาคือ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สถาบันที่จัดการศึกษาให้บุคคลพิการในระดับดังกล่าว ต้องการความช่วยเหลือด้านบุคลากรที่มีความรู้พิเศษและมีความชำนาญเฉพาะด้านการสอนบุคคลพิการให้ทำเรื่องร้องขอยังกรมสามัญศึกษาได้ นอกจากนั้นกรมสามัญศึกษายังจัดให้ศึกษานิเทศก์หรือผู้ชำนาญการทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยสอนเสริมบางวิชาหรือช่วยหาหรือแนวทางการจัดการเรียนการสอนและการสอบ โดยการช่วยแปลข้อสอบจากอักษรปกติเป็นอักษรเบรลล์ ให้แก่เด็กตาบอด

2.3 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษแต่ละประเภท

ก่อนที่จะจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษแต่ละประเภท ต้องมีการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กพิการในระดับก่อนวัยเรียนในระดับประถมศึกษา ได้แก่ เตรียมความพร้อมทางร่างกาย การใช้ประสาทสัมผัสและความรู้เบื้องต้นด้านสังคม เพื่อให้เด็กพิการมีพื้นฐานที่ใช้ในการศึกษาต่อไป

2.3.1 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1) สภาพกาย ให้เด็กพิเศษสามารถใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่ยังไม่สูญเสียหรือบกพร่อง และใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในชีวิตประจำวันให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนให้ได้ผลมากที่สุด

2) สภาพสติปัญญา ให้เด็กพิเศษได้ใช้สติปัญญาในการคิด ฟัง พูด ทำและแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อดำรงชีวิตในสังคมได้

3) สภาพจิตใจ เด็กพิเศษสามารถฝึกจิตใจให้การควบคุมอารมณ์ได้

ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษต้องให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอน การหาอุปกรณ์และสื่อการเรียน และมีการวัดผลที่เหมาะสมกับสภาพ

ความพิการของเด็กพิเศษแต่ละประเภท ทั้งนี้ผู้สอนต้องคำนึงถึงการใช้ประโยชน์จาก ส่วนที่เด็กพิเศษยังไม่บกพร่องสามารถใช้การได้ พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการแก้ไข ส่วนที่บกพร่องให้ดีขึ้น

2.3.2 การจัดเตรียมสถานที่เรียนสำหรับเด็กพิการ

เมื่อมีการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กพิเศษก่อนวัยเรียนแล้ว การ จัดเตรียมสถานที่เรียนหรือโรงเรียนให้แก่เด็กพิเศษ ควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

- สิ่งแวดล้อม ได้แก่ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพ ควรจัดให้เหมาะสมกับสภาพของเด็กพิการแต่ละประเภท และไม่ควรอยู่ห่างจากชุมชนเพื่อสะดวกในการรับส่งของผู้ปกครอง

- อาคารเรียน เป็นอาคารที่มั่นคง ถูกสุขลักษณะสภาพใช้การได้ดี ห้องเรียนมีเนื้อที่เพียงพอกับการปฏิบัติกิจกรรมของเด็ก ห้องเรียนมาตรฐานไม่ควรต่ำกว่า 4x6 ตารางเมตร หรือ 6x8 ตารางเมตร เด็กพิการแต่ละประเภทจะ ใช้เนื้อที่ไม่เท่ากัน เช่น

เด็กที่พิการทางตาและเด็กพิการทางสติปัญญา ประมาณ 15-20 คนใช้ห้องขนาด 4x6 ตารางเมตรหรือ 24 ตารางเมตร

เด็กหูหนวกประมาณ 10-15 คน อาจใช้ห้องขนาด 4x6 ตารางเมตร แต่ถ้าใช้ห้องขนาด 6x8 ตารางเมตร ควรจัดห้องให้ใช้ได้ประโยชน์สูงสุดคือแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนหนึ่งเพื่อการเรียนเด็กสามารถเห็นการแสดงทางภาษามือของครูได้สะดวก อีกส่วนหนึ่งใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ

เด็กพิการทางแขน ขา ลำตัว ใช้ห้องขนาด 6x8 ตาราง เมตรเพื่อสะดวกในการเคลื่อนไหว และปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ

นอกจากนั้นอาคารเรียนควรจัดให้มีห้องประกอบการสอนอื่น ๆ เช่น ห้องกายภาพบำบัด ห้องบำบัดพิเศษที่จะใช้แก้ไขการพูด และห้องกิจกรรมบำบัด ห้องน้ำห้องส้วมเฉพาะสำหรับเด็กพิการที่ใช้เก้าอี้ล้อเลื่อนหรือใช้ไม้ค้ำยัน

- ครูภัณฑ์ประจำห้องเรียน ส่วนใหญ่จะใช้โต๊ะเก้าอี้เหมือนเด็กปกติ ยกเว้น เด็กที่พิการทางแขน ขา ลำตัว อาจต้องจัดโต๊ะ เก้าอี้ให้เหมาะสมกับ

สภาพของเด็ก เช่น โต๊ะยืนที่มีส่วนเว้าเข้าไปเพื่อให้เด็กนิการที่นั่งไม่ได้ใช้ยืนเรียน หรือโต๊ะที่ปรับความสูงได้สำหรับเด็กที่ใช้เก้าอี้ล้อเลื่อน

- อุปกรณ์การเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ โรงเรียนควรจัดวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอสำหรับการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตร และให้เหมาะสมกับสภาพความพิการของเด็กนิการประเภทต่าง ๆ ดังนี้

- 1) เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น ควรจัดวัสดุอุปกรณ์ดังนี้
 - ดินสอและแผ่นรอง เขียนอักษร เบรลล์
 - เครื่องพิมพ์ดีดอักษร เบรลล์
 - ไม้เท้าสำหรับฝึกให้รู้วิธีการเดินในที่ต่าง ๆ
 - สื่อการเรียนการสอนที่เด็กสามารถใช้มือลูบคลำและสัมผัสได้
- 2) เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ควรจัดวัสดุอุปกรณ์ดังนี้
 - เครื่องฝึกการฟังและการพูด ที่ใช้เฉพาะเด็กแต่ละคนและใช้กับเด็กทั้งกลุ่ม ได้แก่กระจกสำหรับฝึกอ่านริมฝีปาก และฝึกพูด เครื่องดนตรีประกอบจังหวะ เป็นต้น
- 3) เด็กที่มีความบกพร่องทางแขน ขา และลำตัว ควรจัดวัสดุอุปกรณ์ดังนี้
 - เก้าอี้ล้อเลื่อน
 - ไม้ค้ำยัน
 - กายอุปกรณ์หรือเครื่อง เรียนที่ช่วยเด็กที่มีกล้ามเนื้อบางส่วนที่บกพร่อง เช่น จัดหาดินสอขนาดใหญ่พิเศษ สำหรับเด็กที่มีนิ้วมือไม่ครบหรือกล้ามเนื้อที่ใช้รับดินสอยังไม่ดีพอ จัดหาที่เปิดหนังสือให้เด็กนิการที่ไม่มีมือ ใช้ปากคาบเปิดหนังสือได้
- 4) เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ควรจัดวัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมตามระดับเชาว์ปัญญาของเด็ก เด็กที่มีระดับเชาว์ต่ำกว่า 70 ควรจัดวัสดุ

อุปกรณ์ที่เป็นของจริง ของจำลองหรือภาพที่มีขนาดที่สามารถเห็นได้ชัดเจน เป็นอุปกรณ์ที่มีความคงทน เพราะเด็กประเภทนี้สามารถมองเห็น ได้ยิน พูดได้ มีความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลอง และมักจะมีอารมณ์รุนแรงไม่สามารถยับยั้งอารมณ์ได้

- เครื่องอำนวยความสะดวก สำหรับเด็กพิการบางประเภท เช่น มีราวบันไดสำหรับเด็กตาบอด และไม่มีสิ่งกีดขวางที่อาจทำให้เด็กตาบอดเดินชนหรือพลัดตกได้ และควรจัดทางลาดให้เด็กพิการที่ใช้เก้าอี้ล้อเลื่อน

2.3.3 การจัดการศึกษาแก่บุคคลพิการจะได้ผลดีข้อมขึ้นอยู่กับ

- 1) จัดให้บุคคลพิการได้ผลจากการเรียนสอดคล้องกับหลักการ เป้าหมาย และจุดประสงค์ของหลักสูตร เช่นเดียวกับเด็กปกติ
- 2) ใช้วิธีสอนและจัดหาอุปกรณ์ในการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการเป็นพิเศษของบุคคลพิการแต่ละประเภท
- 3) สื่อการเรียนการสอน เช่น แบบเรียน คู่มือครู วัสดุฝึก ต้องมีให้เพียงพอที่บุคคลพิการแต่ละประเภทจะใช้เรียนได้สะดวก รวดเร็ว เรียนได้ทันหรือพร้อมกับเด็กปกติ ครูผู้สอนต้องมีสื่อที่จะใช้สอน ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจได้อย่างพอเพียง ซึ่งอาจมีบางอย่างที่ต้องแตกต่างไปจากที่ใช้กับเด็กปกติ
- 4) การวัดผลการเรียนสำหรับเด็กพิการมีวิธีการที่แตกต่างไปจากเด็กปกติในบางเรื่อง ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพความสามารถของบุคคลพิการแต่ละประเภท
- 5) การสอนและฝึกอบรมในเรื่องคุณธรรมและการประพฤติปฏิบัติตนเพื่ออยู่ร่วมในสังคมจะต้องสอดคล้องกับนโยบายของชาติของรัฐบาล และของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้บุคคลพิการได้รับการฝึกอบรมเพื่อเป็นพลเมืองดีของชาติได้ เช่นเดียวกับบุคคลปกติให้มากที่สุดเท่าที่ขีดความสามารถของบุคคลพิการจะกระทำได้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2531: น.583)

2.3.4 การเตรียมความพร้อมให้เด็กพิการก่อนจะเข้าเรียน

ก่อนที่จะจัดการศึกษาให้เด็กพิการแต่ละประเภท ควรเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กพิการก่อนที่จะเข้าเรียนดังนี้

1) เตรียมความพร้อมด้านร่างกาย เพื่อให้เด็กฝึกการสามารถใช้
อวัยวะต่าง ๆ ในการปฏิบัติกิจกรรม เช่น

- การใช้มือหยิบสิ่งของ และการเคลื่อนไหวโดยการเดิน
วิ่ง กระโดด
- การใช้อวัยวะต่าง ๆ ให้ทำงานประสานกัน เช่น ใช้ตา
และมือประสานกันเมื่อปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ
- การใช้สมอง สติปัญญา ในการจดจำ เพื่อทำตามคำสั่ง
ทำเลียนแบบ

2) เตรียมความพร้อมด้านการใช้ประสาทสัมผัส เพื่อให้เด็กฝึกการ
ได้ใช้ประโยชน์จากอวัยวะที่มีอยู่ แทนอวัยวะที่ขาดหายไป การฝึกใช้ประสาทสัมผัส
ทั้งห้ามีดังนี้

- การมองเห็น (ยกเว้นเด็กตาบอด) เด็กฝึกการควรได้รับการ
การฝึกให้สามารถใช้ตาได้รวดเร็ว เพื่อประโยชน์ในการสังเกต และจดจำสิ่งที่
ได้พบเห็น ทำให้รู้ถึงความแตกต่างในรายละเอียดของสิ่งของที่มีความเหมือนหรือ
คล้ายกัน ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถทำตามสิ่งที่มองเห็นหรือสามารถ
เลียนแบบได้

การฝึกการมองเห็นให้เด็กหูหนวกจะทำให้เด็กสามารถใช้ภาษา
มือในการเรียนได้เป็นอย่างดี

- การได้ยิน (ยกเว้นเด็กหูหนวก) การฝึกการได้ยินให้เด็ก
ฝึกการเพื่อให้เด็กฝึกใช้หูฟังเสียงต่าง ๆ สามารถรู้ถึงความแตกต่างของเสียง รู้ทิศ
ทางที่มาของเสียง โดยเฉพาะสำหรับเด็กตาบอดจะใช้ประโยชน์ในการเคลื่อนไหว
ไปในที่ต่าง ๆ เด็กตาบอดจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวด้วยการได้ยิน ซึ่งเป็น
ประโยชน์ต่อการเรียนและการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน

- การสัมผัส การเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ของเด็กฝึกการโดยการ
สัมผัสจำเป็นต้องทำให้เด็กรู้ลักษณะและน้ำหนักของสิ่งของต่าง ๆ รู้ว่าสิ่งใดร้อน สิ่งใด
เย็น การฝึกการสัมผัสจะได้ประโยชน์กับเด็กตาบอดมาก เพราะเด็กต้องใช้ประสาท

สัมผัสที่ปลายนิ้วมากกว่าเด็กพิการประเภทอื่น เมื่อสัมผัสตัวอักษรเบรลล์ ในการอ่าน และเขียน

- การดมกลิ่น เพื่อให้เด็กพิการรู้จักใช้จมูกดมให้รู้กลิ่นต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต และสามารถหลีกเลี่ยงอันตรายเมื่อได้สูดดมกลิ่น เด็กตาบอดควรได้รับการศึกษาประสาทสัมผัสทางการดมกลิ่นให้มาก เพราะเด็กเหล่านั้นไม่สามารถมองเห็นได้ สิ่งที่ต้องระมัดระวังในการเตรียมความพร้อมในเรื่องนี้คือ สอนไม่ให้เด็กดมสิ่งของใกล้จมูก ดมไอระเหยจากสารเคมีจะทำให้เยื่อจมูกอักเสบและการดมดอกไม้ ใกล้ ๆ อาจถูกแมลงมีพิษต่อยได้

- การชิมรส เพื่อจะได้รู้รสของสิ่งที่จะรับประทาน และมีความรู้ว่าสิ่งใดควรรับประทาน สิ่งใดไม่ควรรับประทาน อาหารที่มีรสเผ็ด เปรี้ยวจัด และเค็มจัด เป็นต้น

3) เตรียมความพร้อมด้านความรู้เบื้องต้น เพื่อให้เด็กรู้จักและรู้วิธีใช้เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น

- รู้จักใช้สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น ล้างหน้า แปรงฟัน อาบน้ำ แต่งตัว และรับประทานอาหาร เป็นต้น

- รู้จัก ขนาด รูปร่างและสีของสิ่งของต่าง ๆ

- รู้จำนวนมากขึ้น

4) เตรียมความพร้อมด้านสังคม เป็นการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและอารมณ์ เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้วิชาทักษะและวิชาภาคปฏิบัติ สามารถทำงานตามสั่งและอยู่ร่วมในสังคมของเด็กได้ การเตรียมความพร้อมด้านสังคม เช่น

- การรับรู้ทางภาษาโดยการฟัง หรือดูท่าทางแล้วเข้าใจ สามารถปฏิบัติตามได้

- ให้เด็กสามารถสนทนาโต้ตอบได้ สำหรับเด็กหูหนวกที่ใช้ภาษามือก็สามารถเข้าใจในการสนทนาโต้ตอบด้วยภาษามือได้

- ให้เด็กมีความรู้เรื่องเวลา โดยบอก วัน เวลา เดือน ปี รู้เวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เวลารับประทานอาหาร และเวลาไปโรงเรียน เป็นต้น

- รู้จักใช้เงินในการซื้อสิ่งของต่าง ๆ และรู้จักรับเงินทอน นอกจากการเตรียมพร้อมด้านสังคมแล้ว ควรเตรียมความพร้อมในการเลี้ยงดูให้เด็กมีการมีนิสัยที่จำเป็นต้องนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน คือ

- กิจนิสัย เตรียมความพร้อมให้เด็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ เช่น การกิน นอน และการขับถ่าย

- สุขนิสัย เตรียมให้เด็กรู้จักรักษาตนเองให้ปลอดภัยจากเชื้อโรค รู้จักหลีกเลี่ยงอันตรายหรือโรคภัยต่าง ๆ เช่น ล้างมือก่อนรับประทานอาหารทุกครั้ง รู้จักสวมเสื้อผ้าที่เหมาะสมกับอากาศ

- ลักษณะนิสัย ฝึกให้เด็กมีบุคลิกดีตามอัธยาศัย เช่น ฝึกการยืน เดิน นั่ง ฝึกให้มีมารยาท สัมมาคารวะ มีความเชื่อมั่นในตัวเอง

การฝึกให้เด็กมีการมีคุณธรรม เช่น มีความเมตตา กรุณา รู้จักให้อภัย มีความขยันหมั่นเพียร มีความอดทน รู้จักอดทนกลั้นเมื่อถูกเพื่อนล้อหรือรังแก รู้จักหลีกเลี่ยงการทะเลาะวิวาท ไม่หยิ่งของของผู้อื่น ก่อนได้รับอนุญาต เป็นต้น

2.3.5 การจัดการสอนเด็กพิการทางตา

เด็กพิการทางตาแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

- เด็กพิการทางตาที่ยังเห็นเลือนรางหรือเห็นบางส่วน
- เด็กพิการทางตาที่ตาบอดสนิท

เด็กพิการทางตาทั้ง 2 ประเภท ไม่สามารถใช้ตาในการอ่านหรือเขียน ต้องอาศัยเครื่องใช้ในการอ่านและเขียนที่แตกต่างจากเด็กปกติ ดังนี้

เด็กพิการทางตาที่ยังเห็นเลือนรางหรือเห็นบางส่วน

การจัดทำบทเรียนหรือแบบฝึกหัดให้เด็กประเภทนี้ต้องใช้ตัวหนังสือขนาดใหญ่ที่เขียนหรือพิมพ์ขึ้นเป็นพิเศษ และใช้แว่นขยายที่มีกำลังขยายสูง เพื่อให้เด็กใช้อ่าน แต่เนื่องจากแว่นขยายดังกล่าวเป็นแว่นชนิดพิเศษซึ่งมีราคาแพงมาก ทำให้เด็กกลุ่มนี้ต้องเรียนวิธีเดียวกับเด็กที่ตาบอดสนิทและใช้สายตาที่ยังพอมองเห็นอยู่บ้างในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและเพื่อน ๆ ที่ตาบอดสนิท โดยทำหน้าที่เป็นผู้นำทาง

เด็กพิการทางตาที่ตาบอดสนิท

เด็กไม่สามารถใช้ตาในการอ่านและเขียนได้ ต้องใช้ประสาทสัมผัสที่เหลืออยู่ โดยเฉพาะประสาทสัมผัสที่ปลายนิ้วต้องใช้ในการเรียนการอ่านบทเรียนหรือแบบฝึกหัดที่เขียนด้วยอักษรเบรลล์ และปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการเรียนของเด็กกลุ่มนี้มีดังนี้

1) อักษรเบรลล์

- เครื่องมือที่ใช้เขียนอักษรเบรลล์ ประกอบด้วย

- แผ่นสเลท (slate)
- สไตลัส (stylus) เหล็กแหลม

วิธีการใช้

วางกระดาษบนสเลทแล้วใช้สไตลัสกดลงในสเลทแต่ละช่อง ทำให้เกิดความนูนที่ด้านหลังของกระดาษ เวลาอ่านเด็กตาบอดจะพลิกกระดาษกลับขึ้นมาแล้วใช้นิ้วสัมผัสที่นูน แล้วอ่าน อักษรเบรลล์ต้องเขียนจากขวามาซ้าย เวลาอ่านต้องอ่านจากซ้ายไปขวา ทำให้เด็กตาบอดต้องใช้วิธีการสังเกต และความจำที่ยากกว่าเด็กปกติ

การอ่านอักษรเบรลล์ของเด็กตาบอดจะใช้เวลามากกว่าที่เด็กปกติอ่านหนังสือธรรมดา คือใช้เวลาเพิ่มขึ้นประมาณหนึ่งในสามหรือสี่ของเวลาที่เด็กปกติใช้อ่านหนังสือธรรมดา

2) "ตัวย่ออักษรเบรลล์" (Contraction) เป็นรหัสที่ใช้แทนคำย่อต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มคนตาบอดได้ตกลงและยอมรับในการใช้รหัสดังกล่าวแทนคำหรือวลีต่าง ๆ เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการสื่อความความหมายการอ่านและเขียนคำที่มีหลายพยางค์ คำสนธิและคำสัมผัส เป็นต้น การใช้รหัสดังกล่าวทำให้ประหยัดเนื้อที่ในการเขียนและประหยัดเวลาในการอ่าน ตัวอย่างของตัวย่ออักษรเบรลล์ เช่น

คำว่า ประชาธิปไตย = ป - ช ต	}	ตัวย่ออักษรเบรลล์
ความสามัคคี = ค - ส ค		

3) เครื่องพิมพ์อักษรเบรลล์ ใช้แทนการเขียนด้วยมือ เครื่องพิมพ์สามารถพิมพ์เป็นอักษรนูนได้ทันที ไม่ต้องพลิกกระดาษกลับเวลาอ่าน ซึ่งกลับกันกับการเขียนด้วยการใช้สไลด์และสไตลัส การพิมพ์จะพิมพ์จากซ้ายไปขวา

สื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กตาบอด

การผลิตสื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กตาบอด ครูผู้สอนต้องเลือกสื่อที่เหมาะสมกับการสอน เช่น การสอนเรื่องรูปทรงเลขาคณิต หรือสิ่งที่เป็นรูปธรรม ต้องจัดสื่อการสอนให้เป็นรูปร่างที่เด็กตาบอดสามารถจับต้อง ลูบคลำได้ เพื่อเด็กจะได้รู้รูปร่างลักษณะของสิ่งนั้น ๆ จนเด็กเกิดความเข้าใจและสามารถจำลักษณะของรูปทรงต่าง ๆ ได้

สิ่งที่ครูสอนเด็กตาบอดต้องคำนึงอยู่เสมอในการเลือกและจัดหาสื่อให้เด็กตาบอดคือ เด็กตาบอดจะเรียนรู้ด้วยการสัมผัสจับต้อง ได้ยินเสียง ได้ดมกลิ่น และได้ชิมรส เมื่อได้ทำบ่อย ๆ จนเกิดความเคยชิน ทำให้เกิดความจำ และทักษะ จนในที่สุดกลายเป็นกิจนิสัย สุขนิสัย และลักษณะนิสัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ดังนั้นการผลิตสื่อการเรียนของครู นอกจากจะใช้หุ่นจำลองหรือของจริงแล้ว ครูอาจใช้เมล็ดพืช แผ่นไม้อัด กรวด ทราย หรือวัสดุที่สามารถสร้างภาพต่าง ๆ เป็นเส้นนูนหรือเป็นภาพนูนให้เด็กตาบอดใช้มือลูบคลำได้

อุปกรณ์ที่สามารถผลิตสื่อการเรียนให้เด็กตาบอดได้ทั้งภาพและตัวหนังสืออักษรเบรลล์ที่เรียกว่า เทอมีมาฟอร์ม (Themaform) อุปกรณ์ดังกล่าวใช้ผลิตสื่อการเรียนที่ปรากฏในหนังสือเรียนหรือแบบฝึกหัดที่มีภาพประกอบเป็นภาพนูน ให้เด็กตาบอดสัมผัสได้

เด็กตาบอดจะได้รับการยกเว้น ไม่ต้องเรียนวิชาบางวิชาที่ต้องใช้สายตา เช่น วิชาวาดเขียน แต่เด็กจะต้องเรียนวิชาศิลปะประดิษฐ์ด้านอื่น เช่น การปักทอ และการปั้นแทน

วิชาการปฐมนิเทศและการเคลื่อนไหว (Orientation and mobility- O & M)

นอกจากการจัดการเรียนการสอนให้เด็กตาบอดตั้งที่กล่าวข้างต้น เด็กตาบอดต้องเรียนรู้วิชาการปฐมนิเทศและการเคลื่อนไหว เพื่อฝึกกิจนิสัย สุขนิสัยและลักษณะนิสัย ดังต่อไปนี้

การปฐมนิเทศ (Orientation)

การปฐมนิเทศเป็นการแนะนำเด็กตาบอดให้มีความรู้และความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมที่เด็กจะต้องรู้จักและต้องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่นที่ตั้งของห้องเรียน ห้องน้ำและห้องส้วม เป็นต้น

การเคลื่อนไหว (Mobility)

การเคลื่อนไหวเป็นการสอนให้เด็กตาบอดเรียนรู้ถึงที่มาของเสียง กลิ่น และทิศทางที่เด็กจะต้องไปปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ว่าต้องไปทางไหน พร้อมทั้งสอนให้เด็กรู้จักสังเกตทิศทางที่มาของเสียงและกลิ่น เด็กตาบอดส่วนใหญ่จะให้ความสนใจและจดจำทิศทางและสถานที่ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติกิจวัตรประจำไว้ได้ดี

ไม้เท้าขาว

ไม้เท้าขาวเป็นอุปกรณ์ที่เด็กตาบอดต้องฝึกใช้ให้เป็นเพราะมีประโยชน์ต่อการหยุดทิศทางที่จะไปว่าทางข้างหน้ามีสิ่งกีดขวางหรือไม่ มีหลุม บ่อ หรือเป็นที่สูง นอกจากนั้นยังเป็นสัญลักษณ์ให้คนปกติทราบว่า ผู้ที่ถือไม้เท้าขาวเป็นบุคคลตาบอด จะได้ให้ความช่วยเหลือ

วิชาการปฐมนิเทศและการเคลื่อนไหวเป็นวิชาที่ผู้เชี่ยวชาญในการฝึกวิชาดังกล่าวจากสมาคมคริสโตเฟลไบลเดนมิชชั่น ประเทศเยอรมนี (Christoffel Blindenmission - (B.M.) ชื่อ โรมัส เจ แบลร์ มีความเห็นว่าจะจัดไว้เป็นหลักสูตรการเรียนการสอนเด็กตาบอดและตารางการฟื้นฟูสมรรถภาพของศูนย์ทุกแห่ง ทั้งนี้วิชาการปฐมนิเทศและการเคลื่อนไหวได้บรรจุไว้ในหลักสูตรสำหรับเด็กตาบอดในประเทศไทยแล้ว

การศึกษาของบุคคลพิการทางตา เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความสามารถทาง

สติปัญญาและเศรษฐกิจของครอบครัวได้เข้ารับการศึกษามาจนถึงชั้นอุดมศึกษา มีบุคคลนิการทางตาหลายคนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วได้เป็นการอาจารย์สอนในสถาบันต่าง ๆ

นอกจากการจัดการศึกษาให้บุคคลนิการทางตาในสถาบันศึกษาแล้ว เมื่อพ้นวัยการศึกษา บุคคลนิการทางตาก็มีความต้องการในการแสวงหาความรู้เช่นเดียวกับคนปกติ ในปี พ.ศ. 2510 บุคคลนิการทางตาได้จัดตั้งสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการด้านการศึกษาและให้ความรู้แก่คนตาบอดทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับความรู้ สมาคมฯ ได้จัดตั้งห้องสมุดเทพคนตาบอดไทยเยอรมัน ที่ถนนสุทธิสารวินิจฉัย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร โดยได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลไทยในการซื้อที่ดินและอาคาร เป็นสถานที่ทำการ และได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเยอรมัน ในการจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นสื่อให้คนตาบอดได้หาความรู้เพิ่มเติม โดยการจัดทำเทปบันทึกเสียง เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เทปเกี่ยวกับความบันเทิง เช่น นิยาย นวนิยาย และสารคดีต่าง ๆ

นอกจากการจัดตั้งห้องสมุดเทพแล้ว ยังได้จัดตั้งห้องสมุดคอลลินส์ ซึ่งเป็นแหล่งความรู้อีกแหล่งหนึ่งสำหรับบุคคลนิการทางตา ห้องสมุดได้จัดหาหนังสือเบรลล์ และเทปบันทึกเสียงที่มีประโยชน์ไว้ให้บริการ

กิจกรรมสำหรับเด็กตาบอด

นอกจากการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนแล้ว ควรมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กตาบอดด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ ทำให้เด็กมีประสบการณ์ กิจกรรมที่จัดให้เด็กต้องเหมาะสมกับอัตภาพและความสามารถของเด็กแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม ครูควรเลือกกิจกรรมขั้นพื้นฐาน ซึ่งทำให้เด็กเกิดความมั่นใจว่าตนเองปลอดภัย ดังนั้นการนำวิชาการปฐมนิเทศและการเคลื่อนไหวมาสอนเด็กในขั้นต้นนี้จะทำให้เด็กเกิดความมั่นใจและเกิดความกล้าและความสนุกสนานในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

การวัดผลการเรียน

เมื่อมีการจัดการเรียนการสอนให้เด็กตาบอดแล้วควรมีการวัดผลการ

เรียนของเด็กตามยอดด้วยว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีสิ่งใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไขหรือไม่ การวัดผลการเรียนของเด็กตามยอดทางวิชาสามารถวัดผลได้เช่นเดียวกับเด็กปกติ เช่น การพูด การโต้ตอบ ชักถาม การสัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรม การทำรายงาน การตอบคำถามหรือการทำแบบฝึกหัด เป็นต้น

สำหรับเด็กตามยอดที่มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติจะเป็นเด็กที่ได้รับการเตรียมพร้อมด้านต่าง ๆ มาอย่างดี สามารถอ่านและเขียนอักษรเบรลล์ได้ และที่สำคัญคือโรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอน แบบเรียน แบบฝึกหัด ที่ทำขึ้นสำหรับเด็กตามยอดโดยเฉพาะ นอกจากนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องคือ ครูผู้สอน ครูผู้ประสานงานและครูเสริมวิชาการร่วมมือกันช่วยให้เด็กตามยอดสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ เด็กตามยอดที่มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติตั้งแต่ระดับประถมศึกษาเป็นการให้ประโยชน์แก่เด็กตามยอดในการฝึกหัดและปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมสังคมปกติได้ ทำให้เด็กตามยอดมีความมั่นใจและมีความพร้อมที่จะฝึกอาชีพตามความถนัด และความสนใจของตน นอกจากนั้นยังทำให้เด็กปกติเกิดความเข้าใจและรู้ว่าเด็กตามยอดสามารถเรียนร่วมกับคนปกติได้

2.3.6 การจัดการสอนเด็กพิการทางหู

เด็กพิการทางหูแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

- เด็กหูตึง คือเด็กที่สูญเสียการได้ยินไม่เกิน 85 เดซิเบล การสอนเด็กหูตึงต้องฝึกให้เด็กรู้จักฟังโดยใช้เครื่องช่วยฟังซึ่งช่วยขยายเสียงที่ได้ยินให้ดังขึ้นจนเด็กสามารถรับฟังได้ และสอนให้เด็กเรียนรู้วิธีการอ่านริมฝีปาก (lip reading) ของผู้พูด การสอนให้อ่านริมฝีปากจะเริ่มสอนให้รู้จักชื่อสิ่งของต่าง ๆ เป็นคำ ประโยคสั้น ๆ คำสนทนาโต้ตอบหรือประโยคที่ยาวขึ้นตามขั้นตอน การฝึกการสอนเด็กหูตึง อาจใช้วิธีการสอนที่ใช้กับเด็กปกติแต่ต้องใช้เวลาในการสอน และอุปกรณ์มากกว่าเด็กปกติ เพราะการสอนเด็กหูตึงต้องข้านูต้อ้าสอน และให้เด็กทำซ้ำ ๆ จนเด็กเกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง

- เด็กหูหนวก คือเด็กที่สูญเสียการได้ยินมาก จนเด็กไม่สามารถได้ยินเสียงใด ๆ การสอนเด็กเหล่านี้จะใช้วิธีการแตกต่างกันตามระดับการสูญเสีย

การได้ยินและการพูด เช่นเด็กที่สูญเสียการได้ยินมากกว่า 90 เดซิเบล แต่สามารถได้ยินเสียงโดยใช้เครื่องช่วยฟัง ต้องใช้วิธีการสอน แบบระบบรวม (total communication) คือการสอนให้เด็กหูหนวกฝึกฟัง ฝึกพูด โดยใช้วิธีการดังต่อไปนี้

- การอ่านริมฝีปาก (lip reading)
- การใช้ภาษามือ (sign language)
- การใช้ท่าแนะคำพูด ซึ่งหมายถึงการใช้ท่ามือ 8 ท่าแทนเสียงพยัญชนะ และตำแหน่งของมือ 4 ตำแหน่งแทนเสียงสระ เพื่อให้เด็กหูหนวกดูประกอบการอ่านริมฝีปาก
- การสะกดนิ้วมือ (finger spelling) หมายถึง การเคลื่อนไหวนิ้วมือแทนพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์รวมเป็นคำเพื่อสื่อความหมายแทนภาษาพูด
- การสอนให้อ่าน และเขียนหนังสือเช่นเดียวกับเด็กปกติ

การสอนเด็กพิการทางหู

วิธีการสอนเด็กพิการทางหู มีดังนี้ :

- การสอนเด็กหูตึง ต้องใช้เครื่องช่วยฟัง ส่วนการฝึกพูดครูจะใช้กระจกเงา เป็นอุปกรณ์ในการสอน เพื่อให้เด็กได้เห็นวิธีและท่าทางในการใช้อวัยวะต่าง ๆ ในการออกเสียง การฝึกการออกเสียงที่มีฐานเสียงอยู่ในลำคอ ต้องให้เด็กได้สัมผัสสอวัยวะส่วนที่ใช้เสียงนั้น เพื่อเด็กจะได้รู้สึกและเข้าใจว่าฐานหรืออวัยวะที่ทำให้เกิดเสียงที่เกิดการสั่นสะเทือนขณะที่เปล่งเสียงอยู่ตรงส่วนไหนของร่างกาย

สำหรับเสียงบางเสียงที่ออกมาจากฐานเดียวกันแต่มีความหนักเบาต่างกัน อาจใช้กระดาษบาง ๆ หรือขนนกเพื่อแสดงให้เด็กเห็นถึงความแตกต่างของเสียง อุปกรณ์การสอนเด็กหูหนวกที่นิยมใช้ในปัจจุบันคือ เครื่องออสซิลโลสโคป (oscilloscope) ใช้บันทึกเสียงที่ผ่านเข้าไปในเครื่องให้ออกมา เป็นเส้นแสดงความสูงต่ำของเสียง โดยแบ่งจอภาพเป็น 2 ส่วน ส่วนบนเป็นเส้นแสดงเสียงของครู ตอนล่างเป็นเส้นแสดงเสียงของเด็กที่ฝึกพูดเด็กต้องพยายามเปล่งเสียงให้เหมือนเสียงต้นแบบ

การฝึกให้เด็กหูตึงพูด จำเป็นต้องฝึกให้เด็กทำซ้ำ ๆ จนสามารถออกเสียงของแต่ละคำได้ชัดเจน และให้โอกาสเด็กได้ฝึกอย่างสม่ำเสมอ โดยครูเป็นผู้ชี้แนะการออกเสียงที่ถูกต้อง เมื่อเด็กหูตึงได้รับการฝึกจนสามารถฟังอ่านและเขียนได้ดีแล้ว อาจจัดให้เด็กได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยให้นั่งแถวหน้าเพื่อจะได้มองเห็นปาก ท่าทางของครู และได้ยินเสียงชัดเจน

สิ่งที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู ควรให้การเอาใจใส่เป็นอย่างดีคือ หมั่นตรวจดูเครื่องช่วยฟังของเด็กให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้การได้อยู่เสมอ เครื่องช่วยฟังต้องปรับให้เหมาะสมกับสภาพการสูญเสียการได้ยินของเด็กแต่ละคน พิมพ์หูที่ใส่ในช่องหูต้องไม่คับหรือหลวมไป เพราะจะทำให้เด็กเกิดความรำคาญ และไม่สบายในการใช้ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กหูตึงควรช่วยเหลือ ดูแลให้เด็กได้ใช้เครื่องช่วยฟังและปฏิบัติได้ถูกต้องสม่ำเสมอ หากเด็กหูตึงได้ใช้เครื่องช่วยฟังจนเกิดความเคยชิน เด็กจะได้รับประโยชน์จากเครื่องช่วยฟังเป็นอย่างมาก

- การสอนเด็กหูหนวก การสอนเด็กหูหนวกจะใช้ภาษามือ ในการสื่อความหมายระหว่างเด็กหูหนวกกับบุคคลอื่น นอกจากนั้นเด็กหูหนวกต้องฝึกทักษะในการดูริมฝีปากผู้อื่นให้เข้าใจว่าผู้พูดต้องการอะไร เด็กหูหนวกจะแสดงท่าทางตอบโดยใช้มือ เด็กหูหนวกจึงต้องอาศัยภาษามือและการสะกดนิ้วมือในการสื่อความหมายกับผู้อื่น

โรงเรียนที่สอนเด็กหูหนวกในปัจจุบันนี้ใช้การสอนระบบรวมดังที่กล่าวข้างต้น เป็นการรวมวิธีการสื่อความหมายทุกรูปแบบมาใช้ให้เหมาะกับเด็กหูหนวกแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม

ภาษามือสำหรับเด็กพิการทางหู

ภาษามือสำหรับเด็กพิการทางหู แบ่งเป็น 2 ชนิดคือ

- ภาษามือธรรมชาติ
- ภาษามือประดิษฐ์

ภาษามือธรรมชาติ

ภาษามือธรรมชาติเป็นภาษาท่าทางที่คนหูหนวกและคนปกติคิดขึ้นใช้ในการ

สื่อความหมายของกลุ่มคนกลุ่มเล็ก ๆ ได้แก่ พ่อแม่ ญาติพี่น้องและเพื่อนของคนหูหนวก ภาษามือธรรมชาติของแต่ละครอบครัวและแต่ละท้องถิ่นจะมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะภาษาท้องถิ่นที่ใช้เรียกชื่อสิ่งของต่าง ๆ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีและศาสนาที่ต่างกันทำให้ภาษามือธรรมชาติของแต่ละท้องถิ่นมีความหลากหลายด้วยสาเหตุดังกล่าวทำให้คนหูหนวกที่อยู่ต่างถิ่นกัน ประสบกับปัญหาในการสื่อความหมายซึ่งกันและกัน ดังนั้นจึงเกิดความจำเป็นที่จะต้องกำหนดภาษามือที่เป็นมาตรฐาน เป็นแกนกลางเพื่อใช้ในระบบการศึกษาหรือเรียกว่าเป็นภาษาวิชาการที่ครูผู้สอนเด็กหูหนวกทุกท้องถิ่นใช้เหมือนกัน

ภาษามือประดิษฐ์

ภาษามือประดิษฐ์เป็นภาษามือที่รวบรวมมาจากภาษามือธรรมชาติที่คนหูหนวก ในแต่ละท้องถิ่นคิดทำขึ้นเพื่อใช้เรียกสิ่งของ หรือแสดงอาการปฏิกิริยาต่าง ๆ ซึ่งเป็นภาษาที่แต่ละท้องถิ่นใช้เหมือน ๆ กันส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งได้มาจากการรวบรวมความคิดและความต้องการของคนหูหนวกและนักวิชาการที่คิดทำทางสำหรับคำต่าง ๆ เป็นภาษามือวิชาการที่นำไปใช้เพื่อการเรียนการสอนสำหรับคนหูหนวกในโรงเรียนภาษามือประดิษฐ์บางคำได้มาจากการเลียนแบบภาษามือของต่างประเทศ

การใช้ภาษามือในประเทศไทย

การสะกดนิ้วมือไทยหรือการใช้ภาษามือในประเทศไทยเริ่มนำมาใช้ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2496 โดย คุณหญิงกมลมา โกรฤกษ์ ท่านเป็นอาจารย์ใหญ่คนแรกของโรงเรียนเศรษฐเสถียร ซึ่งเป็นโรงเรียนสำหรับเด็กหูหนวก ภาษามือที่คิดทำขึ้นนี้ได้ความคิดมาจากการที่คุณหญิงกมลมาได้มีโอกาสไปศึกษามาจากต่างประเทศ อักษรบางตัวใช้แบบท่าทางที่ตรงกับการสะกดนิ้วมือของภาษาอังกฤษ แต่การคิดทำภาษามือประดิษฐ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนเด็กหูหนวก ไม่สามารถทำได้ครบทุกคำที่ใช้พูดใช้ในชีวิตประจำวันหรือใช้เรียน จำเป็นต้องมีการสะกดนิ้วมือเพื่อใช้สะกดคำต่าง ๆ ให้อ่านเขียนจากหนังสือเรียนหรือทำแบบฝึกหัดได้เหมือนเด็กปกติ นอกจากนั้นภาษาไทยยังมีเสียงพยัญชนะและสระตลอดจนเสียงของคำที่แตกต่างไปตามเสียงวรรณยุกต์จึงจำเป็นที่คนหูหนวกต้องให้การสะกดนิ้วมือในการทำภาษามือหรือในการเรียนตลอดเวลา

แบบสะกดนิ้วมือไทย

เนื่องจากภาษาไทยมีเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ที่แตกต่างจากภาษาอังกฤษ การกำหนดท่าสะกดนิ้วมือสำหรับพยัญชนะที่มีเสียงเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน เช่น ส ศ ช ทำสะกดนิ้วมือเป็นตัวเลขในเสียงที่แตกต่างกันไป ดังนี้

"ส" เป็น "ส" ทำท่า ดังนี้

1 ท่า

"ศ" เป็น "ส-1" ทำท่า ดังนี้

2 ท่า

"ช" เป็น "ส-2" ทำท่า ดังนี้

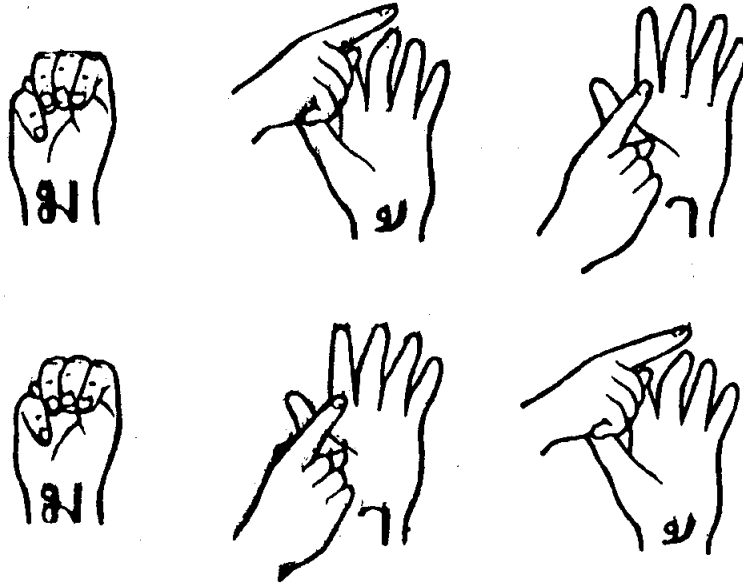
2 ท่า

การสะกดนิ้วมือสำหรับพยัญชนะ ส ศ ช ที่มีเสียงเหมือนกัน

เสียงใดที่ตรงกับภาษาอังกฤษและมีเสียงที่เกือบเหมือนบ้าง เช่น ภาษาอังกฤษมีเสียง "P" ตรงกับ "พ" แต่ภาษาไทยมีเสียง "ป ผ และ ภ" ซึ่งไม่มีในภาษาอังกฤษ ต้องเพิ่มท่าทางด้วยตัวเลข เช่น

- ป ทำท่า พ - 1
- ผ ทำท่า พ - 2
- ภ ทำท่า พ - 3

การสะกดนิ้วมือต้องเรียงลำดับพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ เช่นเดียวกับ
กับการพิมพ์ดีด ตัวอย่างคำว่า "ม้า" ทำทำดังนี้

การสะกดนิ้วมือคำว่า "ม้า"

การสะกดนิ้วมือไม่ได้เป็นไปตามหลักการสะกดในหลักภาษาไทยที่ว่า
ม สระอาไม้โท อ่านว่า "ม้า" ทั้งนี้เพื่อให้เด็กหูหนวกสามารถเขียนคำโดยการวาง
พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ได้ถูกที่

การสะกดนิ้วมือตีต่อกันนาน ๆ จะต้องใช้ "ทำพัก" เพราะทั้งครูผู้ทำท่า
ทางและเด็กหูหนวกที่เป็นผู้อ่านการสะกดนิ้วมือจะได้มีเวลาพักมือ พักตา โดยใช้
"ทำพัก" ดังนี้

ทำพักมือ

รหัสบันทึกท่าภาษามือ แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่แสดงตำแหน่ง เรียกว่า แทบูลา (tabula เรียกออย่างย่อว่า tab) เป็นการแสดงตำแหน่งของร่างกายที่จะใช้ท่าภาษามือ หรือจะทำภาษามือตรงส่วนไหนทางร่างกาย แบ่งออกได้เป็น 12 จุด เช่น

∅ คือบริเวณหน้าอก หรือบริเวณลำตัวด้านหน้า โดยมีได้กำหนดตำแหน่งที่แน่นอน

○ คือบริเวณหน้าส่วนบนแถวหน้าผาก หรือตั้งแต่เหนือคิ้วขึ้นไป

∩ คือบริเวณลำคอ

2. สัญลักษณ์ที่ใช้แสดงท่ามือ (hand shape) เรียกว่า ดีไซน์เนอร์ (designator เรียกออย่างย่อว่า dez) มีทั้งหมด 19 ท่า เช่น

- "A" ท่ามือคล้ายกับตัวอักษร a หรือ S หรือ + ของการสะกดตัวนิ้วมือ

- "L" ท่ามือให้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้ตั้งฉากกัน

- "Y" ท่ามือให้เหลือแต่นิ้วหัวแม่มือและนิ้วก้อยคล้ายกับเขาควาง

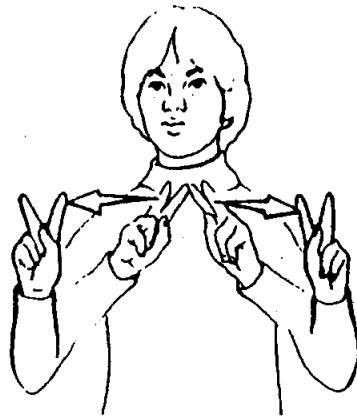
3. สัญลักษณ์เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหว (signation เรียกออย่างย่อว่า sig) มีอยู่ทั้งหมด 24 แห่งด้วยกัน เช่น

- ^ เคลื่อนขึ้น

- ÷ แสดงท่าแยกออกจากกันหรือแยกกัน

- x แสดงการแตะหรือสัมผัสกัน

ตัวอย่างการดูท่าทางด้วยภาษามือ และอ่านรหัสบันทึกท่ามือ จากมุมมองของภาพและคำบรรยายวิธีท่าภาษามือคำว่า "กว้าง"

กว้าง

K^xK⁺

ภาษามือคำว่า "กว้าง" ทำท่า "ก"
ทั้งสองมือ ปลายนิ้วจรดกันแล้วแยกออก

I LOVE YOU

ภาษามือ "I love you"

เครื่องหมายในภาพข้างบนเป็นเครื่องหมายสากลที่คนหูหนวกใช้ระหว่างคนหูหนวกด้วยกัน หรือใช้กับคนปกติ และบุคคลปกติก็สามารถใช้สื่อความหมายแสดงความเป็นกันเอง แสดงความรู้สึก ค้นเคย สนับสนุน หรือแสดงความเป็นมิตรกับบุคคลหูหนวกได้เป็นอย่างดี

การวัดผลการเรียนของเด็กพิการทางหู ครูสามารถใช้การวัดผลที่ใช้กับเด็กปกติในการวัดผลการเรียนของเด็กหูตึงได้ทุก ๆ อย่างหรืออาจอำนวยความสะดวก

สะดวกให้เด็กบ้างเพื่อให้คล่องตัว ในการที่จะรับการสื่อความหมายของผู้วัดผล สามารถพูดโต้ตอบหรือปฏิบัติได้เท่าเทียมกับเด็กปกติ ส่วนเด็กหูหนวกอาจวัดผลได้ เช่นเดียวกับเด็กปกติในการอ่านเขียนแล้วตอบหรือปฏิบัติ แต่บางอย่างควรมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการทดสอบหรือวัดผล เช่นในการสอนเด็กปกติ เมื่อครูอ่านแล้วให้เด็กเขียนคำบอก แต่การสอนเด็กหูหนวกครูต้องใช้ภาษามือทำท่าให้เขียนหรือให้ทำข้อสอบที่ใช้ตัวเลือกผิด ถูก ทั้งนี้ขึ้นกับวิธีการที่ครูกิจิตัดแปลงใช้ให้เหมาะสมกับสภาพที่เด็กหูหนวกยังมีความสามารถ แทนการยกเว้นไม่ทดสอบหรือไม่วัดผล ด้วยเหตุแห่งความพิการทางหูเพียงอย่างเดียว ถ้าทำได้จะเป็นผลให้เด็กหูหนวกมีโอกาสเข้าศึกษาในโรงเรียน สามารถดำรงชีวิตได้เช่นคนปกติ และสามารถอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2531: น.604-605)

2.3.7 การจัดการสอนเด็กพิการทางแขน ขา ลำตัว

การจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กพิการทางแขน ขา ลำตัวมักจะมีปัญหาในการสอนให้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะเด็กสูญเสียอวัยวะบางส่วนทำให้ไม่สามารถเคลื่อนไหวได้เหมือนเด็กปกติ การจัดบริการทางการศึกษาจึงต้องจัดให้เหมาะสมกับความบกพร่องหรือการสูญเสียอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่ง โดยพิจารณาความสามารถทางระดับสติปัญญาด้วยดังนี้

1) เด็กที่มีระดับสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์ปกติ โดยที่อวัยวะส่วนที่พิการมีสาเหตุมาจากเยื่อหุ้มสมองอักเสบ หรือสมองอักเสบไม่สามารถใช้อวัยวะเทียมหรือฟื้นฟูสมรรถภาพให้ดีพอที่จะใช้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้ การสอนเด็กประเภทนี้ต้องใช้ระบบการสอนที่ช้าและน้อยกว่าเด็กปกติเพราะความล่าช้าในการปฏิบัติงานของอวัยวะต่าง ๆ เช่น กล้ามเนื้อนิ้วและกล้ามเนื้อมือ เป็นต้น ครูต้องเข้าใจในข้อบกพร่องของเด็ก พยายามให้เวลาและหาวิธีสอน ตลอดจนแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับขีดความสามารถของเด็กแต่ละคน

2) เด็กที่มีระดับสติปัญญาปกติ อวัยวะส่วนที่สูญเสียหรือบกพร่องได้รับการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสมรรถภาพโดยการใช้อวัยวะเทียมหรือเครื่องช่วยต่าง ๆ

จนเด็กสามารถเรียนได้เช่นเดียวกับเด็กปกติ โดยเรียนร่วมในชั้นเดียวกับเด็กปกติ ได้แต่กิจกรรมบางอย่าง เด็กไม่สามารถปฏิบัติได้เพราะต้องใช้ทักษะส่วนที่สูญเสียไป ครูต้องจัดหากิจกรรมที่เด็กสามารถใช้อวัยวะส่วนอื่นแทน

เด็กบางคนนอกจากพิการทางแขน ขา ลำตัวแล้ว อาจมีความบกพร่องด้านอื่น ๆ เช่น การเห็น การได้ยิน หรือการพูด เด็กประเภทนี้ควรได้รับความช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ และจัดชั้นเรียนให้โดยเฉพาะ การจัดการเรียนการสอนอาจจัดให้เรียนร่วมกับเด็กปกติได้บางวิชา เช่น วิชาดนตรี ชีบร้อง ละคร งานเกษตร เป็นต้น ครูผู้สอนต้องพร้อมที่จะยอมรับเด็กเหล่านี้เข้าร่วมกิจกรรม โดยการจัดการเรียนให้เหมาะสมกับเวลาและขีดความสามารถของเด็ก ครูต้องเข้าใจและรู้ว่าควรวัดผลการเรียนของเด็กด้วยวิธีใด เวลาใด เพื่อให้ผลการวัดผ่านจุดประสงค์ของการจัดการศึกษาได้เช่นเดียวกับเด็กปกติ

การให้โอกาสเด็กพิการทาง แขน ขา ลำตัว ได้เรียนร่วมชั้นกับเด็กปกติ ทำให้เด็กได้รู้จักสังคมของเด็กกลุ่มอื่น เกิดความสนใจและไม่หวาดกลัว และสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติในระดับสูงขึ้น

3) เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย เนื่องจากระดับการควบคุมทางสมองและมีระดับเขาวนปัญญาต่ำกว่า 70 ควรจัดการเรียนการสอนให้เด็กกลุ่มนี้เป็นพิเศษ โรงเรียนต้องจัดอุปกรณ์การสอนที่สามารถเลือกใช้ได้มากกว่าการสอนเด็กพิการ 2 กลุ่มที่กล่าวข้างต้น

4) เด็กที่เจ็บป่วยด้วยโรคที่ต้องรักษาตัวในโรงพยาบาลเป็นเวลานาน ต้องอยู่ในความดูแลของแพทย์ตลอดเวลา เช่นโรคไต หัวใจ กระดูก เด็กเหล่านี้จัดอยู่ในประเภทเด็กพิการทาง แขน ขา และลำตัว มีโอกาสได้รับการศึกษาโดยจัดให้ศึกษาในโรงพยาบาล โดยกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จัดส่งครูไปสอน เด็กที่ไม่สามารถลุกจากเตียงได้ ครูอาจไปสอนให้ที่เตียง สำหรับเด็กที่สามารถมาเรียนรวมเป็นกลุ่ม โรงพยาบาลจะจัดที่สอนไว้ให้ ครูที่สอนเด็กที่เจ็บป่วยในโรงพยาบาล นอกจากจะต้องมีความรู้พอที่จะสอนเด็กได้ทุก

ระดับแล้วยังต้องเข้าใจหลักจิตวิทยา รู้จักจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็กและสามารถสังเกตอาการต่าง ๆ จากพฤติกรรมของเด็กเพื่อช่วยแพทย์ในการรักษา โรงพยาบาลบางแห่งอาจจัดให้นักศึกษาพยาบาลได้รวมกิจกรรมซึ่งมีส่วนช่วยให้เด็กมีสุขภาพจิตดีขึ้น

ผลจากการจัดการสอนให้เด็กในโรงพยาบาลทำให้เด็กมีสุขภาพจิตดี มีขวัญและกำลังใจดีขึ้น มีความเชื่อมั่นว่าเมื่อตนหายป่วยแล้วสามารถกลับไปเรียนทันเพื่อนได้

การจัดการสอนและการวัดผลการเรียนของเด็กพิการทางแขน ขา ลำตัว สามารถทำได้เช่นเดียวกับเด็กปกติ เด็กพิการกลุ่มนี้สามารถเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติได้สะดวกกว่าเด็กพิการประเภทอื่น กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ยังไม่ได้จัดตั้งโรงเรียนที่เปิดสอนเด็กพิการกลุ่มนี้โดยเฉพาะ แต่ยังมีโรงเรียนศรีสังวาลย์ของมูลนิธิธิดานุเคราะห์คนพิการ ในพระราชูปถัมภ์ ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ซึ่งตั้งอยู่ที่อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เปิดสอนเด็กพิการกลุ่มดังกล่าว

สำหรับเด็กที่เจ็บป่วยเรื้อรังที่รักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาล กรมสามัญศึกษา กองการศึกษาพิเศษ ได้ร่วมกับโรงพยาบาลต่าง ๆ จัดการสอนให้ เดิมมีที่โรงพยาบาลศิริราช และได้จัดเพิ่มเติมที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โรงพยาบาลเด็ก และโรงพยาบาลเลิดสิน และขยายไปยังโรงพยาบาลสวนกุหลาบ ได้แก่ โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ จังหวัดสมุทรปราการ โรงพยาบาลศรีนครินทร์ และโรงพยาบาลขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เป็นต้น

2.3.8 การจัดการสอนเด็กพิการทางสติปัญญา

เด็กพิการทางสติปัญญาคือ เด็กที่มีระดับเชาวน์ปัญญาต่ำกว่าปกติ การจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงระดับเชาวน์ปัญญาของเด็กแต่ละคน และต้องเข้าใจว่าการแบ่งระดับเชาวน์ปัญญาทางการศึกษาและทางการแพทย์อาจแตกต่างกัน

เกณฑ์มาตรฐานของการแบ่งระดับเช้าว์ปัญญาในการจัดการศึกษานិเศษให้
เด็กพิการทางสติปัญญา

1) เด็กที่มีระดับเช้าว์ปัญญา 70-90 จัดเป็นประเภทเด็กเรียนช้า สามารถเขียนอ่าน และปฏิบัติกิจกรรมได้ผลตามเป้าหมายทางการศึกษา และเรียนรู้ตามจุดประสงค์ต่าง ๆ ของหลักสูตรระดับประถมศึกษา ครูผู้สอนจะต้องมีวิธีการสอน และเตรียมความพร้อมมากกว่าเวลาสอนเด็กปกติ รู้จักใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับสภาวะของอายุสมองที่ทำให้เช้าว์ปัญญาเจริญล่าช้ากว่าอายุร่างกาย นอกจากนั้นครูต้องให้ความสนใจ และเข้าใจเด็ก พยายามหาสาเหตุที่จะต้องแก้ไขร่วมกันทั้งพ่อแม่ หรือผู้ปกครองของเด็กและโรงเรียนเพื่อช่วยให้เด็กสามารถอ่านออกเขียนได้เหมือนกับเด็กปกติ เมื่อเด็กพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับไปแล้ว

เด็กที่ได้รับความเอาใจใส่ดูแลจากครูเป็นอย่างดี ครูมีความเข้าใจในการจัดการสอนตามขีดความสามารถของเด็กและช่วยพัฒนาให้เด็กสามารถปรับสิ่งที่ยังติดอยู่ อาจมีผลให้เด็กสนใจการเรียนมากขึ้น แม้จะได้ผลช้ากว่าเด็กปกติ แต่เด็กที่มีระดับเช้าว์ปัญญา 70-90 สามารถเรียนจบระดับประถมศึกษาได้ดีเท่ากับเด็กปกติที่มีผลการเรียนปานกลาง และอาจปรับตัวให้เรียนในระดับมัธยมศึกษาหรือเข้ารับการฝึกวิชาชีพ ให้สามารถประกอบอาชีพได้

2) เด็กที่มีระดับเช้าว์ปัญญา 50-70 เด็กที่มีความพิการทางสติปัญญาเล็กน้อยส่วนใหญ่มีอายุสมองที่ระดับเช้าว์ปัญญาพัฒนาสูงสุดได้เท่าเด็กอายุ 7-10 ปี สามารถเรียนรู้ด้านวิชาการตามหลักสูตรที่จัดเพื่อสอนเด็กปัญญาอ่อนระดับนี้โดยเฉพาะ และสามารถฝึกทำงานได้แต่ต้องเป็นวิชาที่ไม่ต้องใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาหรือการทำ มีโรงเรียนที่ฝึกวิชาชีพให้เด็กคือ โรงเรียนปัญญาพิการซึ่งจัดตั้งโดยมูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อนแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ ได้จัดหางานจากโรงงานทำเครื่องเล่นด้วยพลาสติกมาให้เด็กในโรงเรียนฝึกทำ

เด็กพิการทางสติปัญญาในระดับนี้ต่างคนจะมีพฤติกรรมต่างกัน บางคนมีนิสัยเฉื่อยช้า บางคนมีนิสัยขี้ขลาดหรือขี้กลัว บางคนเชื่อคนง่าย และบางคนเอาแต่

ใจตัวเอง ครูผู้สอนต้องรู้จักใช้หลักจิตวิทยา มีความอดทน ใจเย็น และมีความจริงใจต่อเด็ก มีใจยอมรับต่อผลการสอนเด็กไม่ว่าจะเป็นผลสำเร็จหรือล้มเหลวก็ตาม

หลักการสอนที่สำคัญสำหรับเด็กที่มีระดับเชาวน์ปัญญา 50-70 คือสอนให้เขารู้จักฟัง พูด ทำ และคิดได้เหมือนกับเด็กปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยมี การฝึกเด็กให้เป็นไปตามขั้นตอนดังนี้

- 1) ให้รู้จักปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น คือให้เข้ากับเพื่อนในชั้นเรียน และสมาชิกในครอบครัวได้โดยให้มีความสุขทั้งตนเองและผู้อื่น
- 2) ให้รู้จักปรับปรุงอารมณ์ให้เป็นไปในทางที่จะสามารถปรับพฤติกรรมของตนเองได้ เช่น เคยมีนิสัยก้าวร้าวก็ให้ค่อย ๆ ลดความก้าวร้าวรู้จักฟังเหตุผล ปฏิบัติตนตามระเบียบและอยู่ในขอบเขตหรือข้อปฏิบัติในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ให้มีอารมณ์ที่หนักแน่นหรือไม่เฉื่อยชาจนเกินไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพพื้นฐานเดิมของแต่ละบุคคล
- 3) ให้ได้รับการฝึกให้มีสุขนิสัยและกิจนิสัยที่ดีพอ สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง เพื่อความสุขและความปลอดภัยจากโรคภัยไข้เจ็บหรืออันตรายต่าง ๆ ได้ ตลอดจนมีลักษณะนิสัยที่ดีในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นเมื่อมีความจำเป็นต้องเข้าไปอยู่ร่วมในโอกาสต่าง ๆ ได้ เช่น มีมารยาทในการไหว้หรือต้อนรับแขกผู้ใหญ่ที่มาเยี่ยมบุคคลในครอบครัวหรือที่โรงเรียนได้
- 4) ให้มีนิสัยในการทำงาน ไม่รังเกียจงาน หรือรักที่จะทำงานให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ญาติ พี่น้อง เพื่อน และโรงเรียนได้ เด็กควรได้รับการฝึกให้มีความรับผิดชอบ รู้หน้าที่ รู้เวลา และรู้การควรทำไม่ควรทำ ค่อยฝึกทีละเล็กทีละน้อย พร้อมกับการให้แรงจูงใจ ให้ขวัญและกำลังใจ ด้วยการชมเชยหรือมีรางวัลให้ เพื่อจะได้รู้คุณค่าและประโยชน์ของการทำงาน ทำให้เด็กฝึกการทางสติปัญญา มีความรู้ความเข้าใจ พอที่จะทำงานให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง จนสามารถใช้ประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัวในที่สุดได้ด้วย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2531: น.612)

การสอนและฝึกอบรมเด็กที่มีระดับเชาวน์ปัญญา 50-70 ครูควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1) ปฏิบัติต่อเด็กเหล่านี้เหมือนที่ปฏิบัติกับเด็กปกติ โดยไม่คาดหวังว่าจะได้รับการสนองตอบทางพฤติกรรมหรือการปฏิบัติให้ได้ผลเท่ากับเด็กปกติ แต่ควรให้ความเอาใจใส่โดยการดูแลให้ทำตลอดตั้งแต่ต้นจนจบ ไม่ปล่อยให้ทำเองตามลำพัง เช่นเดียวกับเด็กปกติจนเกินไป

2) ฝึกให้เคยชินในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง ฝึกนิสัยที่ประสงค์ให้เด็กเหล่านี้มีหรือปฏิบัติได้อย่างสม่ำเสมอ จะต้องให้เวลาในการฝึกโดยยึดหลักค่อยเป็นค่อยไปหลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหัน ไม่ดุหรือว่ากล่าวไม่ทำโทษอย่างรุนแรง หรือเคี่ยวเข็ญให้ทำให้ได้ดีหรือได้เช่นเดียวกับเด็กปกติ แต่ควรใช้การฝึกให้ทำบ่อย ๆ ใช้เวลาสั้น ๆ ในการฝึกเพราะเด็กประเภทนี้มีระยะเวลาสนใจสั้นหรือเปลี่ยนแปลงความสนใจรวดเร็วและเบื่อง่าย

3) สอนให้สามารถจดจำและทำตามได้ทันที ภายหลังทุกครั้งที่ทำ การสอนเช่น การสอนให้มีมารยาทในการพูด "ขอบคุณ" ครูจะต้องสร้างสถานการณ์ให้เด็กใช้คำพูดนั้นได้ทันที และต้องติดตามให้ใช้ต่อไปเรื่อย ๆ อย่างสม่ำเสมอ หากเด็กลืมและไม่ทำในสิ่งที่สอนไป ครูผู้สอนจำเป็นต้องหักท้วง คิดตามหรือทวงให้ทำอยู่ตลอดเวลาจนกว่าจะทำได้เอง

4) สอนให้รู้จักเชื่อฟังคำสั่งและปฏิบัติตามข้อระเบียบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักการขอร้องอย่างสุภาพเมื่อต้องการได้ของบางอย่างหรือต้องการกระทำสิ่งใดนั้น สิ่งนี้จำเป็นอย่างยิ่งในการสอนเด็กพิการทางสติปัญญาประเภทนี้ เพราะเด็กพิการทางสติปัญญา ส่วนใหญ่มักขาดเหตุผล ขาดสติในการยั้งคิด ไตร่ตรอง จึงต้องฝึกให้เป็นผู้รู้จักเชื่อฟังคำสั่ง และปฏิบัติตามกติกา พ่อแม่ ญาติพี่น้อง และครู ต้องเป็นต้นแบบที่ดีของเด็ก เมื่อสอนให้เด็กทำอย่างไร ทุก ๆ คนต้องปฏิบัติเช่นนั้นด้วย เพราะเด็กพิการทางสติปัญญาจะจดจำและทำเลียนแบบได้ดีกว่าไม่สามารถตัดสินใจคิดทำอะไรได้เอง ไม่อาจแยกแยะความถูกต้องหรือชั่วดี ความสามารถหรือไม่

เหมาะสมได้... (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2531:น.612-613)

3) เด็กที่มีเข่ามีปัญหา 35-49 เป็นเด็กที่มีความพิการทางสติปัญญา ขนาดกลางที่สามารถรับการฝึกอบรมให้ทำงานง่าย ๆ ได้ อายุทางสมองที่ระดับ เข่ามีปัญหาดังกล่าวสามารถพัฒนาสูงสุดได้เท่าเด็กอายุไม่เกิน 7 ขวบ สามารถสอน ให้กระทำบางสิ่งบางอย่างได้ดีกว่าการสอนให้อ่านและเขียนเหมือนเด็กปกติ วิธีการ สอนจึงมุ่งเน้นให้เด็กฝึกทำสิ่งต่าง ๆ เช่น ฝึกให้ทำสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวันเพื่อ ลดภาระการดูแลจากคนที่บ้าน

4) เด็กที่มีเข่ามีปัญหา 20-34 เป็นเด็กที่มีความพิการทางสติปัญญา ขนาดหนัก สามารถฝึกให้ทำบางสิ่งบางอย่างได้เล็กน้อย มีอายุทางสมองที่ระดับ เข่าปัญหาที่สามารถพัฒนาสูงสุดเท่าเด็กอายุ 2-3 ปี

5) เด็กที่มีเข่าปัญญาดต่ำกว่า 20 เป็นเด็กที่มีความพิการทางสติ ปัญญาขนาดหนักมาก มีอายุทางสมองที่สามารถพัฒนาได้ไม่เกินเด็กที่มีอายุ 1-2 ปี ไม่สามารถสอนหรือฝึกให้ทำอะไรได้

เด็กพิการทางสติปัญญาที่มีเข่าปัญหา 20-34 และต่ำกว่า 20 รัฐ ไม่สามารถจัดการศึกษาให้ได้

สถาบันที่จัดการสอนสำหรับเด็กพิการทางสติปัญญาอีกแห่งหนึ่งคือ โรงเรียนบาลาราชาอนุกุล แพทย์และนักการศึกษาได้นำวิธีการทางแพทย์และวิธีการสอน ที่จัดขึ้นเป็นพิเศษมาใช้สอนเด็กดังกล่าว นอกจากนั้นยังจัดให้มีการฟื้นฟูสมรรถภาพให้ เด็กพิการทางสติปัญญาที่เข้ารับบริการได้ฝึกการช่วยเหลือตนเอง และฟื้นฟูสมรรถ- ภาพครบทั้ง 4 ด้านคือ

1) ด้านการแพทย์ ได้จัดให้เด็กพิการทางสติปัญญาที่มีความพิการ ช้ำซ้อนทางร่างกาย ฟื้นฟูสมรรถภาพตามความพิการที่ซ้ำซ้อน เช่น ฟื้นฟูสมรรถภาพ ทางการได้ยินให้แก่เด็กที่มีความพิการทางหู ด้วย

2) ด้านการศึกษา จัดการสอนให้เด็กตามระดับเข่าปัญหาและ ชีตความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กแต่ละระดับ

3) ด้านสังคม ฝึกเด็กให้รู้จักปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม และสามารถใช้ชีวิตประจำวันร่วมกับคนในครอบครัว เพื่อนบ้านและเพื่อนในชั้นเรียนได้

4) ด้านอาชีพ ให้โอกาสเด็กฝึกการทำงานสติปัญญาที่สามารถฝึกปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้ฝึกอาชีพเพื่อเป็นกำลังใจแก่เด็กว่ามีความสามารถ เช่นคนปกติทั่วไป และสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้

นอกจากนั้นฝ่ายสังคมสงเคราะห์โรงพยาบาลราชานุกูลได้จัดทำโครงการ "นันทนาการบำบัด" สำหรับเด็กปัญญาอ่อน เพื่อบำบัดรักษาและช่วยกระตุ้นฟื้นฟูเด็กปัญญาอ่อน ทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ช่วยให้เด็กสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้และเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนที่เด็กจะเข้าเรียนในระบบโรงเรียน

การติดตามและประเมินผลการศึกษาของบุคคลพิการ

วัตถุประสงค์ของการติดตามผลการศึกษาของบุคคลพิการ

- 1) เพื่อติดตามผลการสอนว่าได้ผลตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ หากไม่ได้ผลประการใดจะได้หาวิธีการแก้ไขให้ได้ผลตามจุดประสงค์ตามที่กำหนดไว้
- 2) เพื่อติดตามผลการเรียนของเด็กว่าทำได้ผลตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ หากยังไม่ได้ผลตามที่กำหนดไว้ต้องพยายามหาสาเหตุ เพื่อหาทางแก้ไขต่อไป

การติดตามผลการศึกษาของบุคคลพิการ

การติดตามผลการศึกษาของบุคคลพิการ สามารถทำได้หลายวิธีดังนี้

- 1) การสังเกต
 - สังเกตพฤติกรรมของเด็กในขณะที่ทำการสอน โดยให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน หรือทำเป็นรายบุคคล
 - สังเกตความสนใจของเด็ก ความอยากทำและความร่วมมือ
 - สังเกตการปฏิบัติและการนำไปใช้ ว่าเด็กสามารถปฏิบัติได้ต่อเนื่องหรือไม่ เด็กนำสิ่งที่ได้รับการฝึกหัดไปทำที่บ้านหรือไม่

2) การทำแบบฝึกหัด หรือการประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ตามที่ครูสาธิตให้ดู โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ครูเตรียมให้

3) การทำแบบทดสอบ เพื่อทดสอบ ทบทวน สิ่งที่ครูสอนว่าเด็กเข้าใจหรือไม่ เด็กสามารถทำได้ผลตามจุดประสงค์เพียงใด

การประเมินผลการศึกษานอกบุคคลนิการ

การประเมินผลต้องทำต่อเนื่องหลังจากการวัดผลเพื่อให้รู้ผลสัมฤทธิ์ในการสอนและการฝึกบุคคลกลุ่มนี้ การประเมินผลอาจทำเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคล ผลจากการประเมินทำให้รู้ว่าบุคคลที่ถูกประเมินมีจุดเด่นและจุดด้อยในเรื่องใดต้องแก้ไขในเรื่องใดบ้าง

การประเมินผลสามารถทำได้หลายรูปแบบ ครูควรเลือกใช้แบบที่ง่ายและสะดวก สามารถใช้เป็นหลักฐานชี้แจงให้ผู้ปกครอง ครูคนอื่น และเด็ก ได้ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องรับรู้และเข้าใจว่าต้องมีส่วนช่วยแก้ไขในเรื่องใด

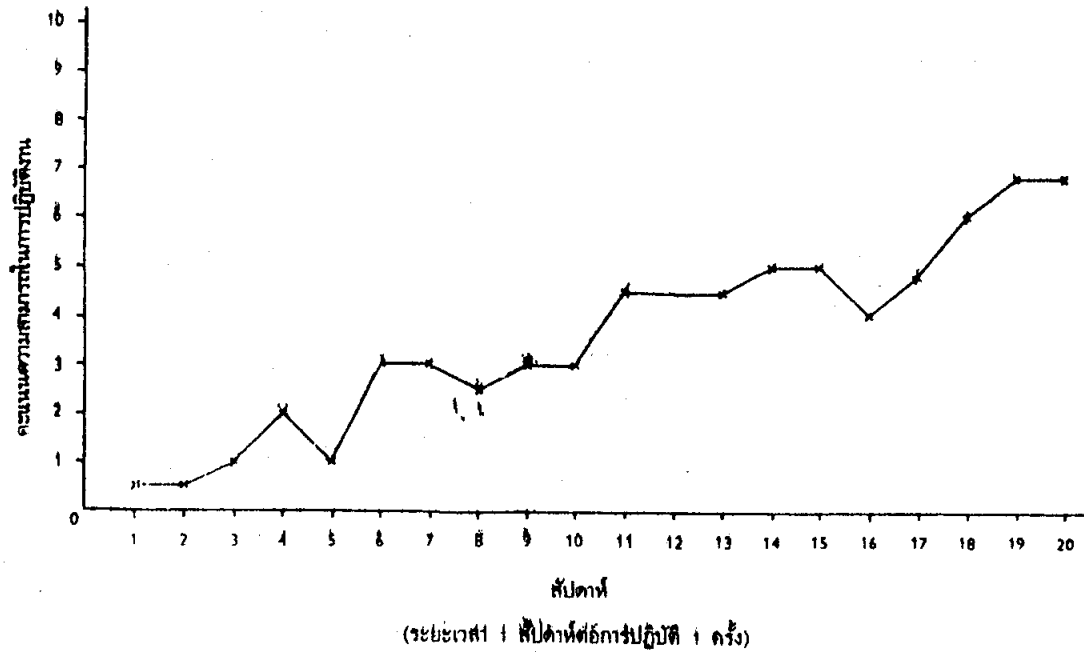
ตัวอย่างการประเมินผลการศึกษา โดยการใช้วิธีการแสดงสถิติการเรียน โดยเสนอในรูปกราฟ

ตัวอย่าง

ผลการเรียนวิชา ภาษาไทย ตามจุดประสงค์ ฟังแล้วพูดและทำตามได้ เริ่มเก็บผลการเรียนจาก วันที่ 1 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2529 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เด็กชาย มงคล แก้วดี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประเภท ปัญญาอ่อนระดับเซาว์

ปัญญา 55-45

บันทึก

1. ช่วงสัปดาห์ที่ 1-2 เด็กยังมีความสับสนในสำเนียงภาษากลางกับภาษาถิ่น (อุบลราชธานี)
2. สัปดาห์ที่ 5 เริ่มใช้คำสั่งให้ปฏิบัติเป็น 2 จังหวะโดยให้คิดแล้วทำตามสั่งได้
3. สัปดาห์ที่ 8 เด็กป่วย
4. สัปดาห์ที่ 16 เริ่มคำสั่งให้ฟัง สังเกต และปฏิบัติ

หมายเหตุ แบบนี้ใช้ประเมินได้ทุกวิชาและประเภทของความนิการ เพราะเส้น

— — — — ใช้เติมข้อความตามที่ต้องการ เช่น วัดผลวิชาทักษะภาษาไทย และคณิตศาสตร์ เรื่องการอ่าน การเขียนตัวเลข หลักหน่วย หลักสิบ เป็นต้น

วิธีทำ

1. กำหนดจุดประสงค์ในการวัดผล ดังในตัวอย่างกำหนดว่า "วัดจุดประสงค์การฟังแล้วพูดและทำตามได้"

2. กำหนดวิธีเพื่อให้เด็กปฏิบัติโดยให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ เช่น การปฏิบัติในครั้งที่ 1 ของการวัดผลในช่วงสัปดาห์แรกของการวัด ปฏิบัติดังนี้

2.1 ครูให้นักเรียนดูรูปกา (นกกา) ให้เด็กพูดตามแล้วให้ทำท่า นกบินตามครูพร้อมกัน หรือเปลี่ยนให้นักเรียนที่อาสาออกมาเป็นผู้นำในการทำนั้น

2.2 ครูสังเกตพฤติกรรมการพูดตามและการทำท่าของเด็กทั้งกลุ่ม แล้ววินิจฉัยว่าใครควรผ่านเกณฑ์ตามระดับคะแนน โดยตั้งเกณฑ์ไว้ว่า พูดตามได้ให้ 1 คะแนน ทำตามได้ให้อีก 1 คะแนน รวมเป็น 2 คะแนน

2.3 ครูสังเกตและจัดแยกระดับเด็กที่ควรผ่านได้และสังเกตพฤติกรรมเด็กที่ทำไม่ได้เป็นกรณีพิเศษดังตัวอย่างในกราฟนี้ เด็กชายมงคล แก้วดี เป็นเด็กที่ครูต้องสังเกตและทำให้เป็นพิเศษ เพราะจากคะแนนในครั้งที่ 1 และ 2 อยู่ในเกณฑ์ไม่ถึง 1 แสดงว่า เด็กได้พยายามแล้วทั้งในการพูดตามและทำตามแต่ยังทำไม่ได้ ซึ่งอาจเป็นเพราะมีความผิดปกติในการใช้อวัยวะต่าง ๆ ในการฟังและการพูด หรือยังไม่ชินเสียงของครูหรือภาษากลางเพราะเด็กใช้ภาษาถิ่น

ครั้งที่ 3-4 เด็กพอชินเสียงและมีความจำดีขึ้นในการฟังและสังเกตเสียงได้ดีขึ้น จึงทำให้ได้คะแนน 2 และ 3 ตามลำดับ

ครั้งที่ 5 และ 6 กราฟแสดงคะแนนตกลงทั้งนี้อาจมีสาเหตุจากครูใช้คำสั่งที่เด็กฟังแล้วสับสน ไม่เข้าใจพูดและทำตามไม่ได้

ครั้งที่ 8 บันทึกไว้ว่า เด็กชายมงคล แก้วดี ป่วย แสดงว่าสุขภาพกายไม่ดี ความสนใจการเรียนก็ย่อมลดลง

จากกราฟนี้จะต้องนำไปบันทึกรวมกับการวัดผลวิชาอื่น ๆ ในสมุดบันทึกซึ่งอาจสรุปเป็นรายงานรวมดังนี้

สัปดาห์ที่ 1-2 ระหว่าง 20 พฤษภาคมถึง 5 มิถุนายน	บันทึกลง เป็นเด็กเชื้อสายเขมรที่บ้าน พูดภาษาเขมรไม่มีโอกาสฟังภาษา กลางบ่อยนัก ทำให้การออกเสียง ตามยังไม่ชัดเจนประกอบกับมีความ อายเมื่อออกเสียงแล้วเพื่อนหัวเราะ จึงไม่ยอมพูดหรือทำตามคำสั่งไม่ ยอมทำงานหรือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อน	การแก้ไข ให้เด็กมาฝึกเฉพาะ ตัวระหว่างพักกลางวันทุกวัน สร้างความคุ้นเคยทำให้เด็กชาย มงคล แก้วดี กล่าวพูด กล่าวทำ (ใช้เวลาประมาณ 2 สัปดาห์) ชี้แจงเด็กอื่น ๆ เรื่องมารยาท (ใช้เวลา 2 สัปดาห์เด็กทั้งห้อง จึงเลิกหัวเราะซ้ำเสียงของ เด็กชายมงคล)
--	--	---

สมุดบันทึก สำหรับเด็กแต่ละรายควรทำอย่างต่อเนื่อง แต่ไม่จำเป็นต้องทำทุกวัน ทุกสัปดาห์ หากเด็กต้องเปลี่ยนไปเรียนกับครูผู้อื่นบางเวลา บางชั่วโมง ควรได้สอบถามและปรึกษาหารือนำข้อคิดจากครูเหล่านั้นมาบันทึกไว้ด้วย นอกจากนี้ เมื่อเด็กเปลี่ยนระดับไปเรียนในชั้นสูงขึ้น ควรส่งสมุดบันทึกนี้ผ่านให้ครูระดับชั้นต่อไป เพื่อนำไปใช้พิจารณาประกอบการสอน การแก้ไข และการช่วยเด็ก

กราฟดังตัวอย่างข้างต้นนี้จะต้องทำตลอดปีการศึกษามีช่วงระยะเวลาในการประเมินผลและบอกสาเหตุที่เป็นอุปสรรคทำให้คะแนนการปฏิบัติงานในกราฟลดลงเพื่อการประเมินผลได้ถูกต้อง จากตัวอย่างนี้จะเห็นได้ว่าเด็กชายมงคล แก้วดี เป็นเด็กที่เคยฟังภาษาถิ่นจากพ่อแม่และญาติพี่น้อง ฉะนั้นในตอนแรก ๆ เด็กจะยังไม่เข้าใจภาษากลางที่ครูใช้ในการสอน แต่ต่อมาเมื่อเกิดความเคยชินก็จะดีขึ้น ในสัปดาห์ที่ 5 ครูใช้คำสั่งให้ฟังแล้วต้องคิด เช่น ถ้าสั่งว่า "มงคลในภาพนี้คือภาพใดคือมะม่วง" เด็กเคยรู้แล้วก็จะชี้ภาพมะม่วงได้ถูกต้อง

ถ้าใช้คำสั่ง 2 จังหวะเพื่อให้เด็กคิดและทำได้ เช่น "มงคล จาก 4 ภาพนี้ผลไม้อะไรที่มีรสเปรี้ยว มีเม็ดใหญ่" เด็กจะต้องคิดพิจารณาเลือกจากภาพ ถ้าใน

ภาพนั้นมีมะม่วง ฝรั่ง ลางสาด และเงาะ เด็กจะต้องคิดจากการสังเกต ความจำ และจากการเรียนรู้ว่าในผลไม้ 4 ชนิดนี้ อะไรที่เป็นไปตามคำถามของครู อาจจะต้องคิดเปรียบเทียบขนาดเม็ดมะม่วงกับผลไม้อื่นอีก 3 ชนิด

หากจะให้คำถามยากขึ้นอีกก็อาจใช้คำถามที่ต้องหาคำตอบจากการคิดหลายจังหวะ เช่น คำถามที่ได้คำตอบว่า "มะม่วง" โดยถามว่า "ใน 4 รูปนี้ ผลไม้ อะไรที่มีเม็ดใหญ่เมื่อดิบรสเปรี้ยว เมื่อสุกมีสีเหลืองรสหวาน" โดยใช้ภาพมะม่วง มะละกอ และมะนาว ให้เลือกหาคำตอบ

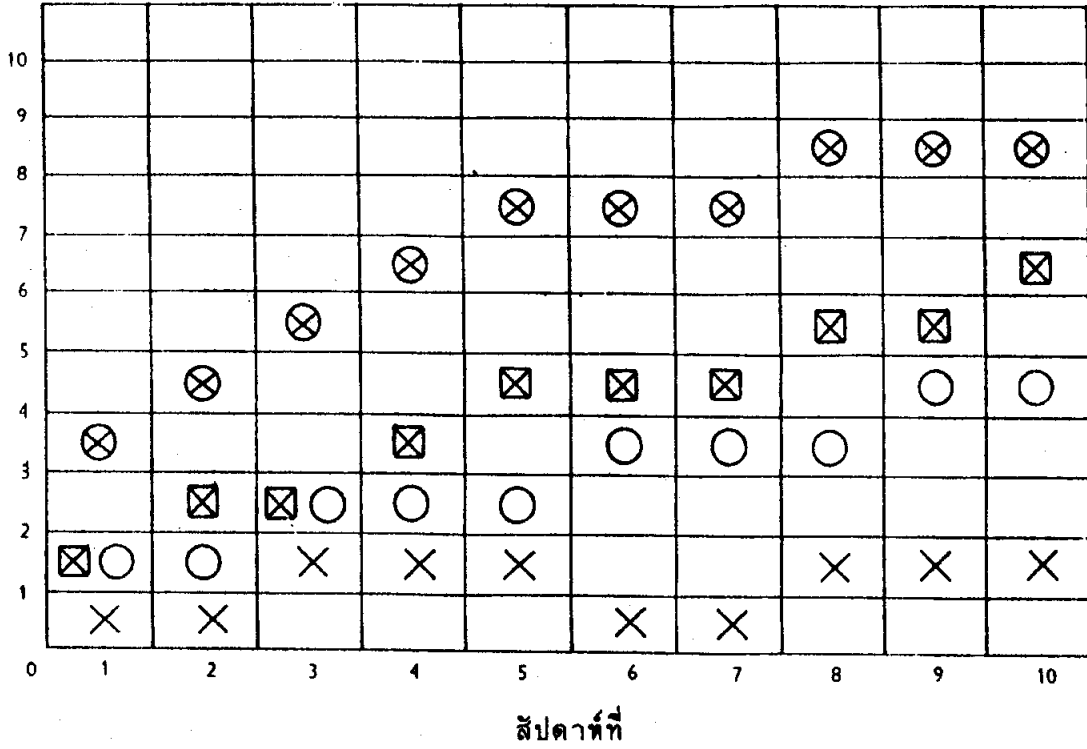
คำถามที่สั้นง่าย เด็กจะฟังแล้วเข้าใจในการที่จะพูดตอบหรือปฏิบัติได้ทันที แต่ถ้าครูใช้คำถามที่ยาวขึ้นให้เด็กฟังแล้วคิดตามให้เข้าใจทุกจังหวะคำหรือประโยค แล้วให้เด็กพูดตอบหรือทำตาม จะทำให้เด็กได้ฝึกทั้งการฟัง การคิด การใช้ความจำ จากการสังเกตและการเรียนที่ผ่านมาเพื่อหาคำตอบที่ถูกต้อง นับเป็นการสอนที่ฝึกเด็กให้ฟังแล้วคิด เมื่อคิดแล้วจึงพูดหรือปฏิบัติให้ถูกต้องได้ ฉะนั้นครูจะต้องใช้คำถามแบบนี้กับเด็กให้บ่อย ๆ และมากขึ้นตามลำดับของวัยและวุฒิภาวะของบุคคลฝึกแต่ละประเภท

การทำกราฟเพื่อประเมินผลการเรียนของเด็กดังตัวอย่างที่ยกมานี้ อาจทำเป็นรายบุคคลคือ เด็ก 1 คนต่อ 1 แผ่น ต่อ 1 วิชาหรือต่อ 1-2 จุดประสงค์ก็ได้หรือจะประเมินผลเด็ก 3-4 คนในแผ่นเดียวในจุดประสงค์เดียวกัน เพื่อเป็นการเปรียบเทียบความเจริญก้าวหน้าของเด็กเป็นรายกลุ่มแล้วจัดสอนโดยแก้ไขให้เป็นไปตามอัธยาศัยของแต่ละคนในภายหลัง หรือย้ายกลุ่มให้ไปเรียนร่วมในกลุ่มที่มีความสามารถและความถนัดคล้าย ๆ กัน เป็นผลให้สะดวกในการสอน การให้แบบฝึกหัด การติดตามผลและเพื่อแก้ไขความบกพร่องได้รวดเร็วขึ้นดังตัวอย่าง

ผลการเรียน ภาษาไทย ตามจุดประสงค์ ฟังแล้วพูดและทำตามได้ เริ่มเก็บผลการเรียนจากวันที่ 1 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2529 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เด็กกลุ่มที่ 1 จำนวน 4 คน ประเภท ปัญญาอ่อนระดับเข้าวัยปัญญา 55-65

คะแนนความสามารถในการปฏิบัติงาน

(ระยะเวลา 1 สัปดาห์ต่อการปฏิบัติ 1 ครั้ง)

เครื่องหมาย x เด็กชายมานพ ใจถึง เครื่องหมาย ○ เด็กหญิงมาลี สีใส
 เครื่องหมาย ⊗ เด็กชายสมเจตน์ จงใจ เครื่องหมาย ⊗ เด็กหญิงนงคราญ มาตี
 ทนายเหตุ อาจใช้สีต่างกันแทนเครื่องหมายของเด็กแต่ละคนเพื่อให้อ่านกราฟได้
 สะดวกยิ่งขึ้น

บันทึก สำหรับเด็กชายมานพ ใจถึง

ครั้งที่ 1-2 ฟังแล้วทำตามสั่งไม่ได้

3-5 ฟังแล้วทำได้โดยทำตามเพื่อน

6-7 ฟังคำถาม 2 จังหวะไม่เข้าใจ

8-10 ทำตามคำสั่งได้เองในครั้งที่ 9-10 เพราะมีความตั้งใจดีขึ้น

บันทึก สำหรับเด็กหญิงมาลี สีใส

.....

บันทึก สำหรับเด็กชายสมเจตน์ จงใจ

.....
.....
.....
.....
.....

บันทึก สำหรับเด็กหญิง นคราญ มาดี

.....
.....
.....
.....
.....

กราฟนี้แสดงผลการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบของเด็กแต่ละคนในชั้นเรียน ซึ่งจะนำมาใช้จัดแยกเด็กเพื่อจัดให้เรียนในกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง หรือกลุ่มอ่อน ตามความสามารถของเด็กแต่ละคน จากตัวอย่างนี้เด็กชายมานพ และเด็กหญิงมาลี จัดอยู่ในกลุ่มค่อนข้างอ่อน เพราะผลการเรียนในระยะ 10 สัปดาห์ ไม่ค่อยกระเตื้อง ขึ้นเท่าใดนัก ส่วนเด็กชายสมเจตน์และเด็กหญิงนคราญ จัดอยู่ในกลุ่มเรียนค่อนข้างดี เพราะผลการเรียนมีแนวโน้มดีขึ้นโดยตลอด เด็กหญิงนคราญมีคะแนนการปฏิบัติงานค่อนข้างสูงจึงอาจจัดให้เรียนร่วมกับเด็กปกติในชั้นเรียนที่สูงขึ้นได้ แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาผลการเรียนวิชาอื่น ๆ ของเด็กหญิงนคราญว่าพอจะส่งไปเรียนร่วมกับเด็กปกติได้หรือไม่ด้วย มิใช่ดูจากผลการฟัง การพูด การทำตามที่ได้จากการประเมินผล ด้วยกราฟนี้แต่เพียงอย่างเดียว

นอกจากที่ยกตัวอย่างมานี้ ผู้สอนเด็กพิการแต่ละประเภทสามารถคิดหาวิธีการอื่น ๆ หรือใช้วิธีการปกติในการติดตามและประเมินผลที่ใช้กับเด็กปกติมาใช้กับ

เด็กนิกรได้แทบทุกอย่าง บางอย่างอาจต้องนำมาปรับปรุง เปลี่ยนแปลงบ้างให้เหมาะสมกับสภาพความนิกรแต่ละประเภท และที่สำคัญที่สุดคือควรให้เหมาะกับเด็กเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคลได้ก็จะเป็นการดียิ่ง จะทำให้ผู้สอนเห็นคุณค่าหรือประโยชน์ของการติดตามและประเมินผลว่ามีประโยชน์ต่อการสอน การทำงานของตนอย่างไร เมื่อผู้สอนได้ประโยชน์ก็ย่อมหมายถึง ผู้เรียนย่อมได้ประโยชน์จากการที่ผู้สอนปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น โดยเฉพาะเด็กนิกรแต่ละประเภทจะได้ผลการเรียนรู้ทั้งในด้านความรู้ตามหลักการ เป้าหมาย และอุดมการณ์ของหลักสูตรทั้งภาควิชาการและการเรียนเพื่อดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข และบางคนสามารถนำผลจากการเรียนรู้ไปประกอบอาชีพสุจริตในการเลี้ยงตนเองและครอบครัว

(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2531: น.620-623)